

SNEŽNIŠKI RAZGLEDI

GLASILO TURISTIČNEGA DRUŠTVA ILIRSKA BISTRICA

LETO I ● STEVILKA 11—12

DECEMBER 1967

CENA 2 N DIN

Plama postaja moderna industrija

Prvega januarja 1968 bo natanko 32 mesecev, odkar se je od koprškega Iplasa odcepil podgraški obrat Plama. Dve leti in pol je dovolj dolga doba, da se pokažejo dobre in slabe strani takšne odcepitve. Tudi v Plamj se kažejo sadovi odcepitve. Toda ne presojaajo jih vsi enako. Eni trde, da je bilo to edino pravilno, drugi pa menijo, da to ni bilo dobro. Kaj je dobro in kaj ni, je težko ugotoviti na prvi pogled, dejstvo pa je, da je sedaj v samostojni tovarni Plama zaposlenih že 9 ljudi z visoko in višjo izobrazbo. To daje slutiti, da v podjetju vedo, kaj hočejo in da niso zadovoljni samo s tem, kar imajo danes, marveč da se pripravljajo že tudi na jutri, ki utegne biti še ostrejši kot je danes.

V Plami so se odločili za dve stvari: zaposliti čim več inženirjev in tehnikov ter skrajšati število administraciji na minimum. Ne eno ne drugo ni niti najmanj preprosto. Prav te dni snujejo, kako bi iz pisarn izločili petnajst uslužbencev. Ne gre za to, da bi se kolektiv otresel petnajstih zaposlenih kot so to storili v mnogih drugih podjetjih, marveč so preudarno odločili, da bodo za ljudi, ki za mizami ne »ustvarjajo«, znotraj našli delo, ki bo prinašalo dohodek. Petnajst ljudi, ki so delali po pisarnah, in se drugje v režiji bo kmalu znašlo za stroji za konfekcijo plastičnih mas. Tako bo v neposredni proizvodnji petnajst novih delovnih mest, obenem pa že razmišljajo, kje bi dobili nove in nove strokovnjake, ki bodo proizvodnjo vodili.

(Nad. na 2. strani)

KOZERIJA: ILIRSKOBISTRIŠKA SUPER REFORMA 68 STR. 7

»ZA ŽIVINO JE VODA, ZA LJUDI PA NE!«

TISOČ PETSTO DOLARJEV ZBRALI V CLEVELANDU

MOŽAKAR, KI POZNA ZELIŠČA

KAJ SI ŽELITE V LETU 1968

**Krvavice,
pečenice
in kisl
zelje str. 7**

*Srečno
nova leta
1968*

»JAVOR« — 300000 STOLIC ZA 1968. LETO

**Govorj obratovodja »Javora«
Ludvik Dužnik**

Bač, decembra. — Tovariš **Ludvik Dužnik**, obratovodja tovarne stolic »Javor« v Baču alj obrata III, nam je v kratkem razgovoru ob skorajšnji dograditvi nove tovarne odgovoril na nekaj vprašanj, ki se ob takšni priliki spodobijo.

»Kako stoji tovarna pred koncem leta?«

»Dobro. Dela imamo dovolj, naročil pa prav tako. 45 % vse proizvodnje izvozimo na tuji trg — v dežele s trdno valuto in sicer v Italijo, Avstrijo, Zahodno Nemčijo, Anglijo in v ZDA.

»In kaj je vaš oziroma bo vaš glavni proizvod tudi v novem letu?«

»Specializirali smo se na proizvodnjo stolov. Poglejte, tile tapetirani so po 6.000 starih dinarjev

komad, najcenejši ali gostinski, kakor jim pravimo, so po 2.800 S dinarjev, še cenejši alj kuhinjski so pa po 2.200 S din. Izdelujemo jih največ iz bukovine, finejše pa iz boljših vrst lesa, kot so češnja, jesen, brest.

»Vaš bo novi, deljeni delovnik kaj prizadel in kdaj se boste odločili zanj?«

»Centralni delavski svet v Pivki je že razpravljal o tem vprašanju, vendar dokončnega sklepa še ni sprejel. Izkristaliziralo pa se je mnenje, da se moramo na deljeni delovnik pripraviti, ga preštudirati in se nanj prilagoditi — postopoma. V našem obratu konkretno prehod na deljeni delovnik sploh ni posebno vprašanje, ker delavci delajo v dveh, nekateri pri strojih pa celo v treh izmenah. Gre le za uslužbenca uprave, teh pa ni več kot 11.«

(Nadalj. na 3. str.)

Plama postaja moderna industrija

(Nadalj. s 1. str.)

Prav tako kot je težavno izbrati prav tistih petnajst, ki bodo izza miz odšli za stroje, je težavno ugoditi tudi strokovnjakom, ki naj bi prišli v podjetje. Podgrad je vas in v vas noče vsak inženir. Nekaj se da seveda popraviti z relativno visokimi osebnimi dohodki, z udobnimi stanovanji... Toda osebni dohodki v Plami še niso takšni, da bi vabili, za stanovanja pa ni denarja.

Proizvodnja vredna 2,2 milijardi din

Plan za prihodnje leto že predvideva da bodo imeli v Plami za 2,2 milijard starih din prometa. K temu bodo v glavnem pripomogli vsi oddelki, tudi novi oddelki, v katerem bodo izdelovali trdno penasto maso, nov izdelek na jugoslovanskem tržišču. Trda pena je uporabna predvsem v industriji hladilnikov in v mesni industriji pa tudi sicer je dober izolacijski in gradbeni material.

Seveda pa v Plami ne bi mogli doseči tako velikega plana, če ne bi že nekaj let nazaj skrbno vlagali denarce v nove in nove inštalacije in stroje. Vlaganja, ki so pogoltnila skoraj sleherni dinar, se bodo tako začela počasi obrestovati. Ker pa v indu-

V oddelku kjer delajo plastične vrečke je zaposleno več žensk kot moških

striji plastičnih mas noben stroj ni nov, saj so na tržišču neposredno novi boljši in hitrejši stroji, morajo stroje kupovati vedno znova.

Zaradi vse večje in večje proizvodnje so vse bolj na tesnem tudi

s skladiščnimi prostori. Prihodnje leto namaravajo zgraditi novo moderno skladišče, ki bo obsegalo 450 kvadratnih metrov. Na sploh pa se v podjetju pripravljajo na reorganizacijo, ki jo zahteva dinamika proizvodnje. Podjetje prehaja iz faze, ko je šlo zgolj za obstoj, za biti ali ne biti, v fazo ko je treba organizacijo znotraj podjetja prilagoditi tako, da bo delo čim bolj efektno. Ne samo, da so ljudje zaposleni, marveč, da so na pravih mestih pravi ljudje.

Nagrajeni delavci in upokojeni

Čeprav so morali delavci v eni izmed delovnih enot sredi letošnjega junija stisniti zobe — bili so na brezplačnih dopustih zaradi pomanjkanja dela — se je do decembra spet nabralo toliko denarja, da bo lahko podjetje svoje najboljše delavce oziroma tiste, ki so v podjetju že od samega začetka, primerno nagradili. Na svečani odre bo stopilo kar 29 delavcev in 3 upokojeni, ki so pred dvanajstimi leti prinašali vsako jutro v staro razpadajočo stavbo svoje orodje in iz svojega denarja kupovali material, da so sploh lahko delali. Vsi ti bodo nekaj dni pred novim letom stopili na svečan oder in prejeli ročno uro in zahvalno diplomu. Seveda ura in diploma ne moreta nadomestiti vsega tistega, kar so ti ljudje storili, da je podjetje sploh nastalo. Toda tudi nobenega denarja ni na svetu, s katerim bi bilo moč kupiti to, kar so dali preprosti ljudje od sebe v najtežjih časih. Člani delovnega kolektiva in upokojeni, ki jih bo doletela čast, da bodo nagrajeni, so: Ivan Kreševič, Drago Dodič, Cveto Jursinovič, Anton Gvardjančič, Štefan Urh, Ivan Cek, Krizant Dekleva, Franc Zadkovič, Marija Kocjan, Zora Kreševič, Rudi Lakota, Ivan Fabjančič, Stefan Šajina, Stanko Valenčič, Drago Demojzes, Jože Ljubič,

Franc Dodič, Jadran Kocjančič, Rudi Dekleva, Mirko Konestabo, Rudi Kocjančič, Anton Dodič, Ana Grk, Vazma Štanta, Anton Demojzes, Anton Butinar, Ludvik Ilijaš, Bogomir Zidarič, Jože I. Demojzes, Ivan Brozič, Anton Renko in Ivan Stanič.

Modele sem vrtil na noge

Štefan Šajina je bil nekdanji kolar, sedaj pa je že več kot deset let delavec v tovarni Plama. Zadnja leta je glavni monter in širom po Jugoslaviji montira plastične cevovode, ventilatorje in druge, v Plami narejene plastične stvari.

»Zaenkrat sem s plačo kar zadovoljen«, pravi Štefan. Tudi on se še živo spominja začetkov tovarne:

»Doma sem vrtil modele na noge. Saj drugače ni šlo. V tovarni ni bilo nič, treba si je bilo pomagati, kakor je kdo vedel in znal.«

(Nadalj. na 4. str.)

Štefan Šajina

Delovni kolektiv industrije za proizvodnjo in predelavo plastičnih mas

PLAMA
PODGRAD

Zeli vsem prebivalcem ilirskobistriške občine, delovnim kolektivom in poslovnim prijateljem veliko sreče ter uspehov v Novem letu 1968.

„JAVOR“ — 300.000 STOLIC ZA 1968. LETO

Govori obratovodja Ludvik Dužnik

»Kaj novega si obetate za prihodnje leto?«

»Kaj! Novo proizvodno halo vendar, ki je že pod streho! Dobili smo novo tovarno! Konec januarja bo stekla proizvodnja pod novo streho. Doslej smo imeli svoje obrate na petih različnih krajih, kar nas je močno oviralo in povečevalo režijske stroške. Nismo imeli osnovnih delovnih pogojev za sodobno industrijsko proizvodnjo.

»Najnižji mesečni osebni dohodki se pri nas gibljejo med 48.000 in 50.000 starih dinarjev, v povprečju pa zaslužimo po 77.000 starih dinarjev na mesec. Seveda pa strokovnjaki zaslužijo tudi po 150 do 160.000 starih dinarjev mesečno. Imamo dva inženirja, tehnike, ostali delavci pa so priučeni.«

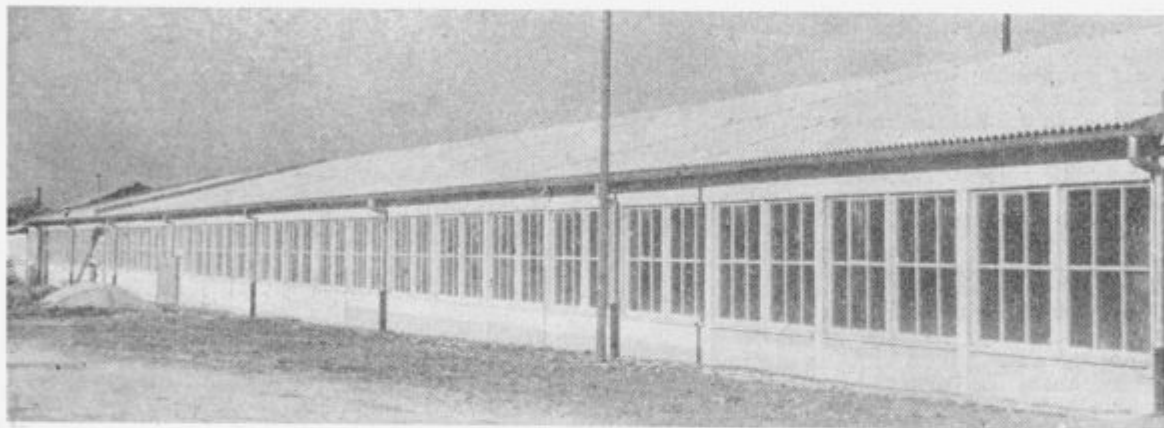
»Koliko je veljal novi objekt, ki je tik pred dograditvijo?«

»Celotna investicija je po predračunu znašala 385 milijonov sta-

»Kaj pa bruto in količinska proizvodnja?«

»Do konca leta bomo ustvarili 900 milijonov, s čimer bomo presegli plan, medtem ko računamo za prihodnje leto povečati naš bruto produkt za 30% in to ob isti delovni sili in pri znižanju režijskih stroškov.

Letos bomo vrgli na trg 225.000 stolic, prihodnje leto pa 300.000! 45% vseh gre v izvoz. Prav zadnji mesec več izvažamo na tuji kot

Stolarna je stekla, stolice gredo dobro v promet.«

»Kakšen je pri vas najnižji zaslužek in kakšen najvišji?«

rih dinarjev, zato je odpadlo na gradbeni del 138 milijonov, za stroje in drugo opremo pa 155 milijonov.«

na domači trg; 55% vse proizvodnje, kar je za zaključek leta zelo ugodno.«

»Je še kaj povpraševanja za delom tu naokrog po Baču in drugih krajih?«

»Povpraševanja po delu je, ni pa veliko. Predvsem se zanima za delo mlada generacija, mladina, ki je končala osemletno šolanje. Gre za okrog 20 mladink in mladincev, ki bi se želeli zaposliti. Za zaposlitev nekvalificirane delovne sile pri nas pravzaprav ni več pravih možnosti. Potrebovali pa bomo še strokovnjake.«

»Od kdaj se pri vas ukvarjate s predelavo lesa?«

»Naš obrat je star, ima bogato tradicijo. Začelo se je 1907. leta. Prvi lastnik je bil Urbančič. Prvotno je bila tu žaga, ki je 1911. leta pogorela, pa jo je obnovil. Drugič je pogorela 1924. leta, pa jo je ponovno obnovil. Tudi osvoboditev je pričakala žaga, pravi razvoj pa se je začel 1952. leta. Vse je bilo zastarelo, oprema in prostori. Obrat je bil pred ukinitvijo. Ljudje so se začeli spraševati, kako in kaj. V zaslinih prostorih so začeli izdelovati kuhinjske deske za rezanje mesa, obešalnike za obleko, omarice za čevlje... Delavci v naši tovarni so povečini priučeni. Počasi so se navadili na nove obdelovalne stroje. Težko je bilo najti pravi artikel, ki bi šel v promet. 1957. leta smo se odločili za izdelovanje stolic... Enega prvih stolov imam še spravljene. Preveč okusen in lepo izdelan ravno ni bil, kar malo na smeh mi gre, kadar ga pogledam... To je bila dobra šola za vse nas. Tistikrat je bilo veliko pomanjkanje stolic na domačem trgu. Renomirane tovarne kot »Stol« iz Kamnika so vse izvažale. Velik vzpon smo zabeležili 1959. leta.«

»In kako gre danes delo od rok. Kaj pričakujete?«

»Kot že rečeno, dela je dosti. Sprva smo začeli izvažati naše stolice v Anglijo. Počasi smo se uveljavili in danes je naša stolica pojem na domačem in tujem trgu. V prvem času smo izvozili 57% vse proizvodnje. Dnevno smo naredili po 200 do 250 stolic, danes pa 1.000 do 1.100. Razen kvalitete, ki je pod znamko »Javor« znana, uživamo ugled solidnega dobavitelja, ki se drži rokov.

»Da, strokovnjake bomo še potrebovali, zato tudi štipendiramo pet fantov: tri na tehniški srednji šoli, lesni oddelek, enega na kemijskem oddelku srednje tehnične šole, enega pa na višji ekonomski šoli.« je končal obratovodja »Javora«, obrat III. v Baču, Ludvik Dužnik.

Kolektiv lesne industrije

JAVOR

BAČ

želi vsem delovnim kolektivom, poslovnim prijateljem in prebivalcem občine srečno ter uspehov polno NOVO LETO 1968

Ribe dobite „Pri Ribiču“

Ob cesti, ki iz Trnovega zavije proti Podgradu, tam za desnim ovinkom je gostilna »Pri Ribiču«, ki je privatna last. Če kje v Bistrici, potem boste tu prav gotovo dobili ribiško karto ali dovoljenje za ribolov v Bistrici, kjer pa rib menda ni več.

Gostilničar je sicer obljubil, da ne bo povedal ničesar kar zadeva ribe, počasi pa se je le omehčal. In ker nismo našli predsednika društva, je ostalo pri tem, kar nam je povedal on.

»V ribogojnici so ribe, v ribogojnici, v Bistrici pa je konec.« Je spregovoril, ko sem za steklenicami konjaka, pelinkovca in florijana zagledal tablo z napisom RZS (ribiška zveza Slovenije) in v petih jezikih napis, da tu izdajajo ribiške karte.

»Petsto din vas bo veljalo, če ste član ribiške družine, sicer pa 2.000 din,« je dejal in nadaljeval:

»Sicer vam pa ne priporočam, da pri nas lovite ribe, ker jih skoraj ni več. Imamo zelo slab stalež. Dokler ne bo čistih vod, z ribami ne bo kaj prida. Takoj, ko jih vsadimo vanje, zbole... Vlagali jih bomo tam, kjer so vode čiste, kjer ni industrijskih odpadkov. Do 70. leta morajo tovarne po zakonu imeti čistilne naprave, pa ne vem, če bo kaj, če jim ne bodo spet podaljšali roka, kakor se je to zgodilo 66. leta. Takoj pa, ko se bo to zgodilo, bo pri nas raj za ribolov. Dve leti bomo potrebovali, da bodo vode polne rib. 16 mesecev potrebujemo, da se ribe zareda, da so primerne za ulov... Šarenka in potočna postrv, to so ribe, zato tudi držimo ribogojnico, sicer bi ne imelo več nobenega smisla,« je še dejal in svetoval, naj poščeemo predsednika, ki o ribah v Bistrici ve vse. Toda žal, ostalo je le pri tem, kar smo zapisali.

Plama postaja moderna industrija

(Nadaljevanje z 2. str.)

»Zadnje mesece so kar v redu plače, ampak prej, ko smo bili še združeni z Iplasom, je bilo boljše. Vedno je bil kakšen dobiček, sedaj pa že dve leti nič. Plača pa je vseskozi enaka, od 70 do 82 tisoč dinarjev, seveda brez dnevnice.

Stefan Sajina je montiral Plamine naprave že v Skopju, Slavonski Požegi, Zagrebu, Puli in po vsej Sloveniji in Jugoslaviji. Zato smo ga vprašali, katero jugoslovansko mesto mu je najbolj všeč. Ni dolgo pomisljal in že je rekel:

»Ljubljana«.

Podjetju je odstopila otroški dodatek

»Ze šestnajst let sem vdova,« je povedala Ana Grk, ki je prišla v tovarno pred 13 leti, to je takrat, ko je nastajala. »Najbolj težko je bilo v začetku,« je pomenljivo dejala in poudarila, da ji nikdar ni bilo težko delati. »Čeprav sem ostala sama z dvema otrokoma, sem otroški dodatek poklonila oziroma odstopila tovarni in s tem prispevala, da smo lahko sploh delali. To so bili časi,« pravi. »Vendar sem ponosna, da sem lahko prispevala, kolikor sem mogla za to, da imam delo jaz in da ga bodo imeli tudi naši otroci.«

Ko je prišla Ana Grk k podjetju, ni bilo še nič. Delavci so delali s svojim domačim, privatnim orodjem, ona pa jim je v začetku kuhala v menzi.

»Da, da,« se spominja tistih časov, »naprej sem bila v menzi. Še prej sem bila v neki gostilni, kuhala pa sem že tudi otrokom. Potlej so me bolj rabili pri mešanju malte. Mešala sem jo. Vsi smo morali delati tisto, kar je bilo najnujnejše. Delali smo vse, kar je bilo mogoče, samo da bi tu ostali, v Podgradu, kjer smo doma in kjer prej ni bilo nobene tovarne. Potlej sem delala pri stroju za brizganje plastičnih mas. Delala sem gobice, pa plavače za ladijska stranišča, kroglice za ribiške mreže, potlej sem šla spet v menzo in sem sedaj v menzi.«

Posmejala se je v beli halji in dvignila pokrovko. Radoveden pogled v lonec: krompirjev golaž. Dan prej »pašta šuta«. Za naslednji dan je že bil v planu srbski pasulj. Vsak dan topla malica za 150 din. Kar je več kot 150 din. krije podjetje.

»Sem kar zadovoljna. Delati moram, toda rada delam in vem, da je treba delati. Samo tega ne vidim rada, da bi kdo delal manj kot jaz in bi bil za to bolj plačan...«

Vprašal sem jo, koliko takih je v Plami, pa je pogledala v tla in se skrivnostno nasmehnila:

»Saj sem vam rekla, da jaz rada delam. S plačo, s šest desetimi tisočaki in več, pa sem zadovoljna.«

Brezplačni dopusti so hudi

»Najprej sem delal v Mikozi, mizarско kolarski zadrugi, to je

v sedanjem Topolu, potlej pa sem prišel, pred dvanajstimi leti v naše podjetje. Tu sem glavni monter, zaslužim med 70 in 80 tisoč din, s plačo sem še kar zadovoljen. Saj smo vsi zadovoljni, kadar je delo. Vse drugače pa je, kadar ga začne zmanjkovati. To sem letos tudi deloma okusil na lastni koži,« je pripovedoval mizar Ivan Fabjanič.

»Junija v našem oddelku ni bilo dela in so nas razporedili na brezplačne dopuste. Moja žena ni v službi, tu se ženske težko zaposle zlasti nekvalificirane, imam pa tudi dva otroka. Potem si lahko predstavljate kako je, če sem na brezplačnem. To so bili najtežji meseci.

Sedaj je še kar nekaj dela. Toda ni ga toliko, da bi nam bilo zajamčeno še za kakšen mesec. Toda verjetno bo še prišlo in nam ne bo treba na dopuste.«

Fabjanič se še dobro spominja časov, ko so se vrata v podjetje šele začela odpirati. In čeprav je pri hiši že toliko časa, da si je prislužil nagradno uro in diploma, še vedno stanuje pri nekem privatniku. Tako pa navadno ni prijetno stanovati:

»Sedaj imam že nekaj časa mir, toda pred časom pa je bilo že kar napeto. Sodnije pa to in ono, no kot rečem, sedaj je že nekaj časa mir in zato v tovarni ne sitnarim za stanovanje...«

Ivan Fabjanič

Jaz sem odklenil podjetje

»Do junija meseca leta 1955 sem bil v službi na občini. Pa so mi tedaj dejali:

»Vzemi ključke in pojdi. Odkleni ona vrata, tam naj bo podjetje...«

Bil sem jezen, ker sem bil tako enostavno ob službo. Z nejevoljo sem odklenil vrata, ki so sedaj glavna vrata tovarne. Vse je bilo podrto, vse je bilo razmajano, v nobenem oknu ni bilo nobenega stekla, le kolci, kjer so bila včasih zaporniška vešala, so se še videli. Šele pred nedavnim so jih

Ana Grk

odstranili,« je pripovedoval Mirko Zidarič.

»Hodil sem po zapuščnem hlevu sem ter tja in ugibal, kako bi se dalo v takih prostorih sploh kaj početi. Ampak začeti smo morali. Na vrhu, kjer so sedaj pisarne računovodstva, je bila edina soba, za katero se je dalo skromno trditi, da je soba. Vse ostalo je bilo povsem razdejano.

Začeli smo tako, da nikjer ni bilo niti enega žeblja, niti ene zarjavele žice, niti koščka vrvice. Tako kot vsi drugi sem tudi sam nosil prve žeblje in orodje od doma. Fantje so doma delali lesene kalupe, po katerih smo izdelovali plastične lonce. Niso bili preveč lepi, ampak trajni. Nekateri so še sedaj uporabni.

Vsak dan nam je česa zmanjkalo. Če smo naredili dovolj loncev, jih nismo mogli poslati, ker ni bilo embalaže. Po vasi smo lovili tiste, ki so dobili paket iz Amerike. Seveda v tovarni nismo potrebovali vsebine paketov, marveč samo škatle v katerih smo pošiljali naše lonce. Ampak kadar smo zbrali embalažo so nastopile težave s prevozom. Če smo prevoz uredili, ni bilo denarja za železniški prevoz. Največkrat sem dal kar od svoje plače. Še sedaj imam spravljena potrdila, kdaj in koliko sem plačal; bolj za spomin, kot pa za terjatev. Saj ne gre za to, samo da je šlo, pa je bilo v redu. Da

smo imeli in imamo svojo tovarno! Kam bi šlo teh 190 ljudi, ki sedaj delajo v tovarni?

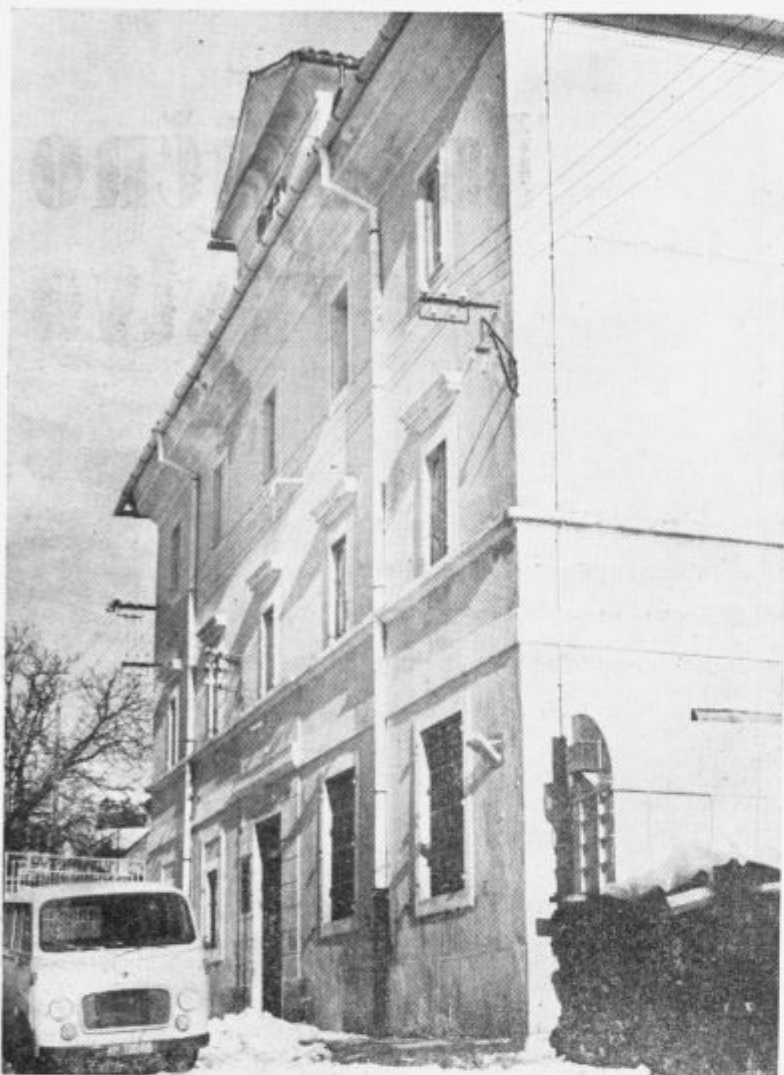
Sprva se je podjetje počasi razvijalo. Dobili smo le eno staro

Mirko Zidarič

malo stružnico. Velik uspeh je bil tudi, da smo konjsko vprego, s katero smo vozili našo robo na železniško postajo, zamenjali s starim ameriškim džipom.

Malo hitreje je šlo zato, ker so prišli k nam delavci, ki so se s plastiko že ukvarjali v nekdanji kozinski steklarni. Delavci iz na-

Upravna zgradba Plame je bila nekđaj razvalina. Razen uprave je sedaj v njej tudi precej delavnic. Nove stroje pa v večini montirajo v spodnjem objektu

ših krajev so se vozili tja z bicikli, ko pa so videli da se lahko zaposle pri nas, so prišli.

Rad bi povedal, da je ljudstvo tod naokrog silno siromašno in da tovarne, ki daje kruh toliko ljudem, ne bi bilo, če se ne bi zanjo zavzel Anton Ovcarič, bivši predsednik okraja Sežana.

Delam na vseh strojih

Med desetletniki oziroma tistimi, ki so v podjetju zaposleni naj-

manj deset let, je tudi Marija Kocjan. V tovarno je prišla kmalu za tistimi, ki so bili prvi. Doživela je vse radosti, uspehe in neuspeh kolektiva, sedaj pa je v podjetju, za katerega je sama mnogo žrtvovala, zaposlen že tudi njen sin.

»Dolgo je že tega, ko sem prestopila prag te tovarne«, pravi Marija. »Takrat je bilo še vse bolj ubogo. Tudi sedaj nismo ne vem kako bogati, toda živimo vsi. S plačo sem, še kar zadovoljna,

saj se s 70.000 din na mesec, kolikor v povprečju zaslužim, že da nekako živeti.

Za mene ni problem, kam me dajo delat. Delam tam, kjer so moje roke najbolj potrebne. Delati znam prav na vseh strojih...

Začeli smo z zamaški, čistila sem jih, potlej je bilo prav tako delo z glavniki, za tem so bile na vrsti igračke. Šele potlej je prišel prvi stroj za ekstruzijo...«

Marija Kocjan

Nekaterim večje prejemke

»Preden sem prišel v tovarno, sem delal v gostilni. Delu v tovarni sem se hitro privadil. Sedaj sem predelavec. Včasih je bilo mnogo težje, delali smo najna-

vadnejše posode iz polivinila,« je dejal Krizant Dekleva.

»Šele po treh letih smo dobili ekstruder. Najprej enega, pa še

Krizant Dekleva

enega. Prav po kosih, počasi je nastajala tovarna.

Čeprav žena ni v službi, s 75 oziroma 85 tisoč din, kolikor jih zaslužim na mesec, že nekako shajamo. Jaz sem s svojo plačo v glavnem zadovoljen, toda fantje ki delajo z menoj pri tem delu, kjer je polno hlapov, bi morali imeti vsaj takšno plačo kot jaz. Tu je resnično zdravju škodljivo delo. Zato bi lahko več plačali...«

Marija Novakova še čila in zdrava

96 let stara Marija bi še plesala, če...

V Sembijah živi 96 let stara mati, ki je rodila 16 otrok. Še zmeraj je čila in kolikor toliko zdrava, le noge je ne drže najbolje, če ne bi zaplesala, kakor pravi.

»Rodila sem se 1872. leta. 15 otrok sem rodila, eden pa je pri porodu umrl. Dva sina imam v Ameriki, rada bi, da bi da bi videla moji sliko. Jože je v Braziliji, pa Mica in Tone sta še — 9 otrok je še živih. Dva sta v Clevelandu. Če bi mogla hoditi, bi šla v Ameriko pogledat! Bo pa Mica prišla domov, saj piše tako. Kajpak da pošlje kakšnega zelenega...«

Ferinova mati ali Marija Novakova ni bila nikdar v življenju zares bolna, le lani si je zlomila nogo, zato jo zdaj ne uboga preveč. Pravi, če bi šla tistikrat v bolnišnico, da bi bilo boljše.

»Pa se še kaj oglasite, kadar boste prišli v Sembije,« nas je ljubeznivo povabila ter povedala še to in ono o sebi:

»Plesala sem s pametjo. Kako bi še šla plesat, če bi imela nove noge... Godci so prej jenjali kot jaz... Ne bom še umrla, ne!« je še rekla tako odločno, da nihče ne bi mogel podvomiti v to.

Marija Novak

V »spodnjih« prostorih Plame stojijo najmodnejši stroji. Za modernizacijo proizvodnje pride na vrsto tudi modernizacija poslovanja. Modernizacija opreme zahteva tudi »modernizacijo« delavcev

Srnjak je kruh z roke

Srnjak pije mleko kot dojenček

V Šembijah, takoj za Farinovo hišo, sem zagledal mladega srnjaka. Dve ženski sta sekalj drva, srnjaček pa se je lepo sprehajal med njima kot otrok. Drobnj rožički mu silijo skozi gosto dlako na glavi. V lep rjavkasto siv kožušček je odet kot kakšna fina mestna damica. Nikogar se ne boji, toda pobožati se pusti le domačim. Dotaknil sem se ga pa le, čeprav se mi je izmikal.

»Stric lovec ga je prinesel,« je povedala **Pavla Šabec**, hči **Marije Novakove**. »Poginil bi bil, tako je

bil šibak, pa so ga stric prinesli domov. Trikrat na dan smo mu dajali z vodo razredčeno mleko. Se zdaj, ko je že kar velik, pije mleko po dudki iz stekleničke. Zelo rad je tudi kruh, potico, rozine, bonbone... Sladkor ima posebno rad, pa tudi cigareto poje v hipu!

In res! Hči mu je prinesla polno stekleničko mleka z dudko in takoj je bila prazna. Tako neznanško se mu je mudilo, da sem ga komaj dvakrat ujel v oko fotoografskega aparata.

Turistično društvo

s svojimi člani, oddajalci sob in uredniškim odborom **Snežniških razgledov** — želi vsem svojim poslovnim prijateljem, delovnim kolektivom, naročnikom in bralcem srečno ter uspehov polno **NOVO LETO 1968**

Kolektiv gostinskega podjetja

SOČA

Ilirska Bistrica z obrati:

— Triglav, Zmaga, Kolodvor, kavarna Turist in restavracijo Soča —

Želi mnogo uspehov in zadovoljstva v **NOVEM LETU 1968**.

Dva tisoč planincev na Snežniku

Letos je stopilo na vrh Snežnika nekaj nad 2.000 planincev. Dobra polovica vseh so bili tujci, predvsem Tržačani in Italijani. Med njimi so takšni, ki pridejo na Snežnik vsak mesec po enkrat. Na Sviščakih pa se je ob lepih nedeljah ustavilo tudi po 50 osebnih avtomobilov, tako da je zmanjkalo v gostilnj vsega: pijače in jedače.

Torej Snežnik in Sviščaki prav kličejo, da se zganemo in še kaj storimo.

Predvsem pa je pomembno, da nam pride v zavest: ne smemo se

zadovoljiti s prehodnimi gosti, temveč si moramo ustvarjati možnosti, da bomo goste zadržali pri nas dlje časa.

OB NOVEM LETU 1968
NAJLEPŠE ZELJE

KOČEVSKI TISK
KOČEVJE

Krvavice, pečenice in svinjska pečenka

MARINČIČEVI
IZ BAČA SO ZA-
KLALI 300 kg
TEŽKEGA PRAŠIČA

Komaj me je pot dobro zanesla v Bač, sem na vrtu pred hišo s številko 134 zagledal pet ali šest mož, ki so držali prašiča za vse štiri, najmočnejši med njimi z belim predpasnikom okrog pasu pa ga je odiral.

»Kakšna mrcina je tale svinja...« mi je ušla grda beseda iz ust, preden sem se dobro zavedal. Vam povem, prašič pa tak, da ga še nisem videl ne na vasi ne v mestu, kjer imajo ponavadi vse najboljše, kakor pravijo.

Prijazna in zgovorna gospodinja Avgustina Urbančičeva je po vabila v kuhinjo in vprašala:

»Boste jetrca ali pečenko?« Branil sem se na vse načine, češ da nisem prišel jest ampak pomagat, pa mi je iz oči brala, da ni res.

»Veste,« je povzela besedo, ko je bil pred mano na mizi krožnik in pečen svinjski zrezek,« naši prašiči so bele pasme, niso takšni kot na hrvaškem in v Srbiji. Pravijo, da so holandske pasme. Kako jih hranimo? Pozimi korenje, kolerabo, peso, vse pomešano z otrobi, poleti pa samo svežo hrano: deteljo, malo otrobov in vodo, pa kar pride še drugega pod roke, saj veste, vsega vam ne morem povedati, če ne boste tudi pri vas zredili tako lepe svinje. Poleti nimamo časa, da bi jih bolje hranili, da bi jim kuhali, je preveč dela na polju.«

Ročno se je zasukala po kuhinji, odstavila lonec in začela rezati čebulo.

»Letos je bila huda toča, dvakrat je prišla nad nas, potem pa še suša. Včasih nismo imeli domačih vodnjakov, temveč samo skupne. Tam smo napajali živino. Zdaj je drugače. Vsake tri hiše imamo svoj vodnjak — vanj lovimo deževnico, kapnico, kot je

pri nas nekaj navada. Kapnica je bolj zdrava, smo jo navajeni iz roda v rod, pa še zobni kamen se vam ne dela kot pri oni,« se je prešerno nasmejela in mi nalila kozarec črnine.

»Za primer suše bi pa le morali imeti skupno napajališče za živino. To se je pokazalo letos, ko je bila huda suša. Star vodnjak so zasuli... Občina bi morala poskrbeti za vodo, vsaj za en vodnjak...«

Koritnice. Bač in del Knežaka — sama ravnina, nekoč je bilo tu presihajoče jezero. Zemlja je plitka, ko jo orješ, plug meče kamenje na površje. Zivimo bolj od gozda. Moški delajo po tovarnah in pri gozdni, za polje smo samo ženske. Da, nekoč je bilo okrog nas presihajoče jezero, kot tam na oni strani Cerknjsko... Pred sto in sto leti, kakor vedo povedati stari ljudje. Zemlja je ostala zato peščena in revna.

Italijani so za svojo vojsko povsod po gozdu naredili vodnjake. Tudi Italijani so naredili kaj dobrega čeprav jih nismo mogli videti. Nihče se ni brigal za vodnjake razkopali so jih in železo pokradli... Pa so propadli, in nima nihče koristiti od njih. To so bila cementna korita za deževnico, ki se je stekala vanje. Talna voda ima veliko apnenca, zato imamo mi raje deževnico.

Poleti se je zgodilo, ko je bila huda suša, da je zmanjkalo vode po naših vodnjakih. Hodili smo ponjo v skupne vodnjake s sodi in jo vozili v naše... Toliko hudih besed je bilo, da bi se skoraj stepili. Mladi odborniki premalo mislijo na nas, kaj potrebujemo...« je še rekla in odšla pogledat, če je drugi prašič, ki je imel skoraj 50 kilogramov manj

kot prvi, že iz kože. Prvi je bil mrcina, da se reče: 300, pa morada še kakšen kilogram čez je imel, špeha pa za celo dlan na široko...

Bač ima 158 hišnih števil. V vsaki hiši živi po pet do šest ljudi. Fantje in možje hodijo delat v tovarne — v lesno industrijo.

»Po tej vojni je mladina zdvajala, podobno kot po prvi,« je spet

spregovorila gospodinja. »V Avstralijo so odhajali, v Ameriko. Vsaka hiša ima koga tam na oni strani morja. Zdaj je mir. Ljudje ostajajo doma — v tovarni, na zemlji in v gozdu,« je končala in mi mimogrede zavila kolone v polivinilasto vrečko. Nič se nisem branil, samo hvala lepa sem rekel in se poslovil. Lepo vas prosim, kdo bi se pa branil kolon, če doma nima prašiča?

Prašič pa tak...

RES JE, DA NI RES — NI RES, DA NE BO NIKOLI RES -- NIKOLI NE BO RES — ALI JE RES, DA NE BO RES? — NIKOLI NE BO RES!

Ilirskobistriška super reforma 68

Ilirska Bistrica in Trnovo, 31. novembra. — Na razširjenem zboru vseh ilirskobistriških občanov, ki so se ga med drugimi udeležili tudi delegati iz vseh vasi in zaselkov v občini, predstavniki davkoplavevalcev, so soglasno sprejeli vrsto sklepov in predlogov, s katerimi bomo prihodnje leto črtali s programa vse še nerešene probleme in vprašanja, ki na eni strani tišče kmeta in delavca, na drugi pa meščana in občino. Skratka s sklepi, predlogi in željami bomo odpravili vse križe in težave, ki nam vsak dan sede na vratu in nam po nepotrebnem pijejo kri, kradejo živce in jemljejo voljo do dela in življenja. Zbor je soglasno sklenil, da prihodnje leto proglasi občinsko super reformo 68 ter mednarodno leto turizma v strogo občinskem okviru. Sklepi razširjenega zbora pa so naslednji:

- Vse ceste in poti, ki so bile doslej leta in leta zanemarjene, bodo drugo leto prekrita z asfaltom, betonom ali kockami. Najprej bodo prišle na vrsto najslabše, in sicer cesta proti Novokračinam, cesta proti Knežaku in cesta na Snežnik. Za sistem cestnega omrežja na Brnikih je gradbeno dovoljenje že odobreno. Denar za vse to bo odinila domača investicijska banka.

- Turistično društvo bo 30. februarja 68 začelo graditi na Sviščakih 13 nadstropni hotel, ki bo imel pod streho 30 postelj, restavracijo, kavarno, bar in zimski bazen s slano vodo. Predvidene so tudi posebne telefonske zveze s Trstom, nova asfaltirana cesta mimo Sviščakov pod sam vrh Snežnika, sistem smučarskih vlečnic itd. Prijave za spomladansko smuko v letu 69 na Sviščakih in

rezervacije v hotelu »Iluzija« že sprejemna turistični biro v Bistrici. Potrebni denar za gradnjo hotela in smučarskega centra na Sviščakih je že odobren, in sicer iz rezervnega sklada občine. Gre za 100 milijonov novih din z odplačilom na 100 starih let!

- Vodovod. Vse vasi in zaselki od Rjavč do Nove vasi in do Bača (pa tudi vse druge), bodo dobile nove vodovode in pipe v vsako hišo. Vodna skupnost je v ta namen že odobrila ves razpoložljivi denar, ki ga je v namen zbrala v zadnjih letih.

- Občinska skupščina bo izglasovala odlok o strogi prepovedi carine na uvoz vseh vrst kosilnic, lahkih traktorjev in motornih žag iz Italije in drugih sorodnih držav. Hkrati bo pri vseh občinskih in vaških bankah 1 občini posredovala za dolgoročne in brezobrestne devizne kredite v ta namen.

- Tistega ilirskobistriškega občana, ki bo do 31. februarja zvozil v Bistrico največ odpadkov in druge umazanije, bo posebej nagradilo Turistično društvo. Za enkrat so razpisane tri prve na-

grade, in sicer: 1. Brezplačno enomesečno potovanje okrog sveta, 2. osebni avtomobil Zastava 1968 in 3. pokojnina v znesku 100 S din za dobo 99 let. Ostale nagrade bodo znane po javnem razpisu nagrad.

- Avtomobilski kamping na Topolcu bomo zgradili s samopripravki tujih turistov. Prvi pripremi so že tu: poslali so jih Vzhodni in Zahodni Nemci, Južni Korejci, Gana, Gvineja in Južnoafriška Unija.

- Sibirija. Ta predel mesta ilirskobistriškega bo odslej zaščiten s posebnim urbanističnim aktom, tako da se ga v bodoče nihče ne bo smel dotakniti ali ga kakorkoli obnavljati.

- Graditelji privatnih vikendov na Sviščakih — vseh 13 — bo dobilo posebne kredite iz sklada (Nadalj. na 8. str.)

Kaj si želite v letu 1968?

Rudi Božič, v. d. sekretar v Plama:

»Pričakujem, da bodo organi upravljanja v našem podjetju v prihodnjem letu bolj zreli kot so bili letos. Rad bi videl, da bi se vsak posameznik zavedal svojih sposobnosti in da bi znal preценiti, kje je njegovo delovno mesto. Pričakujem, da bodo ljudje postali iskrenješi in da ne bodo gledali vsakokrat le na

še to, da bi vendarle že enkrat asfaltirali cesto Podgrad—Bistrica.»

Franjo Korene-Aco:

»Saj se ne sploča nič želeli, nič reči. Gostinstvo bom opustil, saj se mi ne sploča več. Prvi, ki bi jo hotel, mu jo prodam. Napisal bom še nekaj pritožb na sekretariat za finance SRS.

Stalno mi grozijo, da bodo rubili. Naj že enkrat rubijo, da bo mir. Pri nas, na primer pri davkih, ima nekdo nekaj sto tisoč davka, drugi pa nekaj milijonov itd.

Potrebovali bi bolj dosledno gospodarsko politiko. Tudi privatni sektor se lahko uspešno vključi v socialistično gospodarstvo. Takšno je moje mnenje in še mnenje drugih občanov.

Da s Podgradom nekaj ni v redu, se vidi tudi po tem, da ni več nobene zabave, na zборе volivcev kličemo ljudi po trikrat, letos niti za dan republike ni bilo proslave. Komaj smo še zastave obesili. Radi bi tudi pozdravili v svoji sredi predsednika občine. Prejšnji se je vsaj včasih oglasil.»

Jadran Zidar, mehanik iz Topolca:

»Rad bi imel boljši avto, saj je moj stari fiat 1100 že precej nesiguren. Za Topolec si želim, da bi že enkrat dokončali gostilno in da bi tudi ceste nekoliko popravili. Saj se nam šoferjem trga srce ob tolikih luknjah. Razen tega pa imam še eno osebnostno željo: rad bi se zaposlil v Ilirski Bistrici, sedaj se moram vsak dan voziti na Reko. Daleč je,raje bi bil doma.»

Emil Suštar, predsednik občinskega sindikalnega sveta:

»Želel bi, da bi začeli izkoriščati naravne pogoje, ki jih nudi snežniški gozd. Začeti bi morali s skupno akcijo. Saj bi le tako lahko dobro izkoristili vse dane možnosti. Že leta in leta nazaj ugotavljamo, da so v snežniških gozdovih pogoji za razvoj turizma, a le ugotavljamo in se vrtimo na eni in isti točki. Prihodnje leto bi se morali zediniti in si povedati, kaj sploh hočemo. Če ne moremo izkoristiti naših snežniških

Emil Suštar

gozdov sami, potem moramo iskati rešitev v širših merilih. Dobro bi bilo, če bi razvoj tega turističnega območja uskladili z republiški plani. Sviščaki bi lahko postali center, slovenski zimski center. Sneg je 30 km oddaljen od morja. Zapirati Snežnik v občinski meje je nesmisel. Mladi naj bodo še prihodnje leto, tisti, ki si bodo v največji meri prizadevali, da bi smučičarja oživili.

Želel bi, da kljub še ostrejšim pogojem reforme v prihodnjem letu ne bi imeli več brezposelnih in da bi vse gospodarske organizacije stopile skupaj in tako zbrale sredstva, s katerimi bi lahko odprli nova delovna mesta.

Rad bi tudi, da bi bil dohodek enakomerneje porazdeljen. Sedaj se dogaja da imata dva z isto kvalifikacijo in tudi isto dobo prakse tako različne osebne dohodke, da so komaj primerljive. Prav bi bilo, da

Jadran Zidar

Lidija Čandek, uslužbenka pri podjetju Transport:

»Rada bi, da bi se naše podjetje še naprej tako dobro razvijalo in da bi bila nova zgradba čimprej go-

Lidija Čandek

tova. Želim, da bi bile še naprej dobre plače in da bomo vsi zadovoljni. Našim šoferjem pa želim srečno in varno vožnjo.»

Rudi Božič

svoj osebni interes. Saj so najprej družbeni, šele potem pa osebni interesi. Ti izvirajo iz družbenih. Gornje velja predvsem za naše podjetje. Želel bi tudi manj sestankov in več dela z večjo skrbjo za delovnega človeka. In če lahko dodam

RES JE, DA NI RES — NI RES, DA NE BO NIKOLI RES — NIKOLI NE BO RES — ALI JE RES, DA NE BO RES? — NIKOLI NE BO RES!

(Nadalj. s 7. str.)

urbanistične dokumentacije za nenačrtovane gradnje, in sicer po 1000 S dinarjev na odplačilni rok 1000 novih din.

- Ribiška dovoljenja bo izdajalo združenje dimnikarjev in pleskarjev v Jelšanah in ne več privatna gostilna v Trnovem in Turistična društvo kot doslej. Ribič, ki bo tako spretno potegnil postrv iz Bistrice, da bo za njo v vodi ostala luknja — vsaj 24 ur — bo dobil za nagrado zlato ribo, težko 100 S gramov, darilo Orient Golda iz Trsta.

- Za matere z dojenčki in nedorastlimi otroki, ki bodo imele deljen delovnik, bo svet za varstvo družine med Ilirsko Bistrico in Trnovim zgradil poseben dom, v katerem bodo hranili previjali in uječkali naše najmlajše kar na tekočem traku. Dom bo brezplačen. Vsak dan do 8. ure zjutraj!

- Vsi kmetje, ki so starejši kot 60 let, bodo oproščeni vsakega davka, hkrati pa socialno zavarovani. Domačija, ki nima več

kot 100 tisoč S dinarjev dohodka na leto, bo dobila posebno podporo iz sklada za stare kmete v znesku od 100 do 1.000 S din na teden.

- Sedemintrideset odstotkov provizije, ki si jo je Kreditna banka ustvarila letos pri prodaji tujih valut domačinom, bo zdaj odinila za gradnjo turističnega središča na Sviščakih.

- Snežniški razgledi bodo prihodnje leto izhajali kot glasilo mesta Bistrice in sicer vsad dan, razen ob cerkvenih praznikih in ob petkih. Nova cena bo 10 S din za izvod.

- Potne liste za Avstralijo, Kanado in vse druge konvertibilne države bo izdajalo turistično društvo. V biroju bo poseben avtomat za slikanje, ki bo brezplačen. Vsak občan bo dobil potni list takoj — v petih minutah!

- Stranišča v gostinstvu družbenega in privatnega sektorja bodo opremljena s posebnimi avtomati za milo, brisačo in toaletni papir. Vanj boste vrgli samo 1 S

dinar, pa boste imeli vse potrebno pri roki. Denar za to bodo prispevala gostišča, namesto da bi izdala turistični prospekt.

- Turistični biro bo ustanovil domačo letalsko družbo in zgradil letališče iz lastnih sredstev na lokaciji pri Dolenjem. Trije dvokrinski avioni znamke SOS bodo prevažali rojake iz Avstralije in Amerike v obe smeri. Cena prevozu se bo vrtela med 300 in 500 USA dolarji za povratno vozno karto.

- Za vse manj premožne rojake bomo ustanovili poseben sklad, v katerega bodo prispevali denar občinski upokojenci. Ko se ga bo nabralo dovolj, bomo iz tujine povabili na obisk vse tiste izseljence, ki v zadnjih desetih letih še niso obiskali svojega rojstnega kraja. Za dva do tri mesece...

- Kmetijska zadruga bo 1. aprila začela odkupovati jabolka, po 250 din za kilogram, pa seno, svežo deteljo in podobno.

- Štiripasovna avtomobilska cesta bo stekla mimo Bistrice takoj po začetku glavne turistične sezone. Denar zanjo zbirajo ljudje, ki oddaajo privatne sobe in lovška društva.

- Neka še neznana turistična agencija iz tujine bo gradila na Snežnik gondolsko žičnico. Spodnja postaja bo v Il. Bistrici zgornja pa pri planinski koči (desno) pod samim vrhom Snežnika. V eni uri bo prepeljala na vrh po 500 potnikov.

- Turistično društvo bo v Trstu odprlo reprezentančni biro pri Ponte rossu, ki bo odprt non-stop.

- PTT bo raznašala telegrame, pošto in pakete ob vsakem vremenu, tudi če bo sijalo sonce in pripekalo kot v peklju.

- Za vse kmete, ki imajo manj davka kot 1.500 N din na leto bo zdravstveni dom in vsako zdravljenje na domu brezplačno.

- Zobna ambulanta bo po novem letu odprta neprekinjeno od zore do mraka. Vsakdo, ki si bo

(Nadalj. na 9. str.)

vsak dobi, kolikor mu gre in da se prevelike razlike v osebnih dohodkih znotraj poklicev odpravijo.»

Jadranka Rutar, trgovska pomočnica iz Novokračin:

»V prihodnjem letu bi se rada preselila na Reko. Tam dela moj mož pri nekem gradbenem podjetju. Cimprej bi rada odšla tja zato, da mi ne bi bilo treba več delati ob točno določenem času. Rada delam,

Jadranka Rutar

samo v trgovini se moram držati ur. Pa bi bila rada že v letu 1968 malo več prosta. Na Reki sva si že postavila hišo. Le odločiti se ne moreva. Jaz pa želim, da bi se odločila čim prej. Na vsak način pa v prihodnjem letu. Drugih želja pa nimam.»

Pavšek dr. Jadran, stomatolog

Želel bi, da bi lahko sprejeli v letu 1968 več pacientov v zobno ordinacijo, kot smo jih letos. Zal pa do sedaj ni bilo vse to odvisno le od nas.

Dr. Jadran Pavšek

Mejnik ali šola?

Saj veste, človeku žilica nikdar ne da miru, pa smo še malo povprašali po vaseh, kaj in kako.

»Mi želimo, da bi postavili spomenik našim možem, ki ga tudi zaslužijo, toda najprej bi se morali pogovoriti zaradi šole — osemletke. Seveda rojaki iz Amerike zbirajo denar za spomenik. Saj smo jim hvaležni, toda prva je šola. Prvo moramo zbrati denar za šolo, potem bomo pa še kaj dali za spomenik.

Pa so nam zaupale ženske v Baču in Knežaku bolj potihem, da njihovi moški še orati ne znajo.

»Kar je na polju treba storiti, naredimo vse me ženske. Moški raje hodijo delat drugam, pa v gostilnah jih tudi ne pogrešajo preveč...«

Ko se bodo Bačani in Knežani pogovorili, kje naj bi stala nova šola — ali na Baču ali v Knežaku oziroma sredi med vasema, potem tudi ne bo težko za spomenik. Vsi menijo, da je najbolje, ko bi ga postavili pred šolo, da bo mlademu in staremu rodu zmeraj pred očmi. Tako bo najbolj prav za vse.

RES JE, DA NI RES — NI RES, DA NE BO NIKOLI RES — NIKOLI NE NE BO RES! ALI JE RES, DA NE

(Nadalj. z 8. str.)
še hodil popravljati zobe v Opatijo, Postojno ali Trst, se bo znal pred sodnikom za prometne prekrške. Zlate krone, zlati zobje (preobleke zdravih) bo financiral Orient Gold iz Trsta. Za reklamo. Kvaliteta zajamčena!

● Prednost pri sprejemanju gostov bodo imela odslej gostišča v družbeni lasti. Šele ko bodo vse sobe le-teh nabito polne (dovoljeno je strpati šest do deset ljudi na tri postelje), bodo tuje goste lahko sprejemali tudi privatniki. Saj so dobili turistični kredit!

● Pred tremi leti ukinjena gimnazija bo spet začela obratovati, sicer pa bodo tudi na gimnaziji v Reki odprli posebne oddelke, kjer bodo naše dijake poučevali izključno v slovenščini.

● Sport. Vse športne klube in društva bo financirala loterija (gradila bo športna igrišča, telovadnice, bazene itd., kakor je zapisano v njeni ustanovni listini).

● Glasbena šola bo prirejala vsak teden po en koncert zato,

ker so se dijaki po dveletnem mirovanju dovolj spočili.

● Planinsko društvo bo v svojem planinskem domu na Sviščakih odprlo bar ali nočno zabavišče. Vstop dovoljen samo v nakovanih gozderjih. Strip tees, barske cene... Vstop samo s planinskimi izkaznicami!

● Prosvetno društvo v Jelšanah bo vsako soboto prirejalo mednarodne plesne turnirje, nastopalo pa bo s kulturnim programom in pevskim zborom po vseh bližnjih in daljnih vaseh — samo doma ne.

● Da bi podaljšali dobo bivanja tujih turistov v občini, bodo zato pooblaščenim turistični miličniki zadrževali vsakega tujca pri nas najmanj tri dni. Kako? Pasose jim bodo vrnili šele po preteku 3 krat po 24 ur in nič prej.

● Odborniki občinske skupščine bodo v svojih vaseh vsak dan imeli uradne ure za svoje volivce. Po potrebi jim bodo pomagali kositi, molziti krave, pasti živino in podobno.

Knežak - sto let stara občina

Korak nam je zastal pri hiši številka 35. Mati in oče, oba stara, sta žagala debel les.

»Za stare ljudi ni nikdar dobro,« nam je odgovorila mati. Starci ostanemo doma, mladi gredo pa po svetu. Težko obdelujemo zemljo. Davki so veliki. Res je, življenje je boljše kot včasih, vseeno pa je trpljenje,« nas je pogledala Pentkova mati, da nam je bilo kar nerodno zaradi avtomobila in gladih rok.

»Dva sina imam,« je nadaljevala, »enega v Nemčiji, ta je mlajši, enega pa v Bistrici. Od grunta se ne da živeti, zato je mlajši odšel po svetu. Doma ni dobil dela, ja kaj pa je hotel?

Nihče se ne briga za vodo. Zmeraj smo imeli vodo, dovolj jo je bilo zdaj imamo pa sušo. Sto let je bila občina v Knežaku, zdaj ko je ni več, tudi vode ni...«

Zadruga je na vrhovih okrog naredila »štirna« za živino. Da bi jo pasli tam zgoraj... Zdaj so

luknje prazne, vode ni. Zakaj niso raje naredili vodnjakov v vasi? Za ljudi? Koliko »taužentov« so dali za vodnjake v hribu zastonj? Za sol, če je ni, človek še potrpi, pri vodi pa ne more.

Včasih je bilo drugače, še dosti huje je bilo. Po cele noči smo dekleta nosila vodo na glavah s hriba. Današnje punce jo ne bi nosile. Mladi so zdaj še manj utrjeni, kot mi stari in zgarani.»

»Iz Bistrice so jo (vodo) poleti gasilci vozili,« je vskočil v besedo sosed. Zadruga je hotela imeti planinske pašnike in vodnjake, od vsega pa so ostale le betonske luknje, po katerih se pode podgane. Zadruga je imela krave, vole, ovce... zdaj je prišla na konje...«

Stisnili smo si roke, si zaželeli srečno in na svidenje z željo, da bi novo leto prineslo v Knežake nov vodovod, pa še kakšen meter asfalta med hišami, za šolo pa je že tako črno na belem, da bo.

Pentkova zakonca iz Snežaka

Zdaj smo že določili komisijo, da bo šla spomladi od hiše do hiše, od družine do družine in bo

Odpeljala sva se še gori na Kalce do osamljenih ruševin Vilharjevega gradu. V stolpu je vzdana plošča o prvem sestanku domačinov, partizanov 41. leta. Kakšna škoda, da je grad skoraj že razpadel. Stolp še stoji, toda v strehi ima luknjo in zob časa ga bo kmalu tako načel, da mu ne bo več rešitve, če se ne bo pravočasno našel kdo, ki bi zaščitil ta zgodovinski in kulturni spomenik.

»Zagorski zvonovi prav milo pojo...« je spregovoril spet moj spremljevalec Avgust Šajn. »Tako je zapisal pokojni Miroslav Vilhar, ko je ležal tod pod lipo in zaslišal zagorske zvonove, ki so spremljali mladega dekleta na zadnji poti...«

Pa sem slišal o zagorskih fantih, ki so se bojda za 29. novembra letos pošteno stepli, da se ne puste kar tako, ko mi »druzi«, da bi jih še po časopisu vlačili. Eden mi je takole zabičal:

»Kjer vinček govori, hitro spregovorijo še pesti...«

Jadrno sem jo ucvrl nazaj v Bistrico, tako da sem se komaj poslovil od prijaznega Avgusta Šajna in se mu zahvalil za gostoljubnost in novice o gradnji šole in spomenika.

● Vsak pijanec, ki bo zaloten v trhlenem stanju, bo moral spiti še po 13 osmink črnega ali belega — kakor bo hotel. Na kredit ali na plačilo takoj.

Vse sile za občinsko super formo 68!

Občinski sindikalni svet se bo zavzel za vse tiste možakarje iz Novokračin in okoliških vasi, ki so jih na Reki odpustili z dela. Dobili bodo ustrezne pokojnine, saj so vsi stari več kot 60 let.

● Medved se bo prihodnje leto izogibal turističnemu društvu in kavarni turist. Letos je namreč lahko nemoteno hodil po cesti na oni strani, kjer je hotel, turistični biro in pošta, onkraj ceste, tam kjer je občina, pa ni bilo varno. Meja med krajem, kjer se ga lahko ubije, je potekala natančno po sredi ceste Postojna — Reka. Dobro da medved tega letos ni vedel. Drugo leto bo drugače. Medved ne bo varen na nobeni strani ceste.

Tisoč petsto dolarjev zbrali v Clevelandu

SPOMENIK VILHARJU, VALENCIČU IN TOMŠIČU

Bač, december. Glas gre hitro no deželi. Izvedeli smo, da nameravajo Bačani in Knežani postaviti spomenik trem svojim rojakom narodnjakom in revolucionarjem: narodnemu buditelju in pesniku Miroslavu Vilharju, bazoviški žrtvi Alojzu Valenciču in revolucionarju Tonetu Tomšiču. In odpravili smo se na pot.

Avgust Šajn

Avgust Šajn, prvoborec v Baču, nam je povedal o tej nameri naslednje:

«Naš rojak Jakob Tomšič iz Clevelanda, ki je rojen v Knežaku, je prišel na misel, da bi bilo lepo, da bi se spodobilo, ko bi postavili spomenik trem našim velikim rojakom: Miroslavu Vilharju, Alojzu Valenciču in Tonetu Tomšiču. Tako on kot njegova žena sta že med vojno veliko pisala v ameriški slovenski časopis Prosveta o partizanih in o našem boju proti okupatorjem in domačim izdajalcem. S tem sta mnogo pripomogla med ameriški Slovenci, da so zbirali pomoč za Jugoslavijo v najtežjih dneh naše narodne in socialne revolucije.

Letos sta tretjič po osvoboditvi obiskala svoj rojstni kraj in navdušila domačine za to zamisel.

Na Kalcu pri Vilharjevem gradu smo imeli leta 1941 prvi sestanek, na katerem smo se vaščani iz bližnjih in daljnih vasi dogovorili za organizirani odpor. Do 43. leta sem bil terenec, potem sem odšel pa k partizanom,« so ga zanesli spomini, potem je pa nadaljeval:

SPOMENIK

Alojz Valencič, ki so ga Italijani ustrelili v Bazovici, je kot otrok živel v naši vasi. Bil je sicer Tržačan, toda počitnice je preživljal kot mladenič v naši vasi pri svoji stari materi. Njegov oče in mati sta bila rojena v Baču. Tudi Toné Tomšič je bil doma iz naše vasi. Vsi trije so bili narodnjaki in revolucionarji. Zakaj ne bi vsem trem postavili spomenik? Beseda je padla in

Stoji samo še stolp — na Kalcu

ljude so se hitro ogreli za to misel. Sami še ne vemo, kako in kje naj bi stal spomenik, in kakšen naj bi bil. Kipar in arhitekt bi nam moral svetovati. Vse to govorimo že lep čas. Naš rojak Amerikanec je dal pobudo, to je res. V Ameriki je že začel akcijo in zbira denar v ta namen. Pri naših ljudeh seveda. Dosti jih je tam gori, ki jim je še zmeraj pri srcu domači kraj. O, čez sto naših je tam gori iz

Bača in Knežaka. Kakor piše Amerikanec Tomšič, nekateri rojaki dajejo po 5, drugi po 10 dolarjev za spomenik, tako da se je nabralo že blizu 1.500 dolarjev ali celo nekaj več. Denar ima v banki, zakaj akcija še ni končana. Na vsakem sestanku, ki ga imamo pod okriljem katerekoli množične organizacije, govorimo tudi o spomeniku. Vsi v en glas smo pripravljani nekaj (Nadalj. na 11. str.)

Zakaj so seje ob sobotah?

«Menim, da je delo naše občinske skupščine kar v redu,» je dejala na začetku pogovora predmetna učiteljica glasbe Danica Ivančir, odbornica, ki sedi v klopih občinske skupščine že četrto leto.

Ker je bila zadnja decemberska seja občinske skupščine odpovedana, na sejo je prišlo premalo odbornikov, smo Danico Ivančir najprej vprašali kaj meni o sejah:

«Sama nisem preveč reden obiskovalec sej. Najprej bi rada povedala, da so seje naše skupščine ob sobotah, ko imajo marsikje v naši industriji prosti dan. In če že imajo prosti dan, potlej se jim ne zdi tega dneva presedeti v dvorani.

Z menoj je drugače. Jaz imam redni pouk in me v šoli nima kdo nadomestiti. Takrat kadar je na programu kaj pomembnega za šolstvo ali za prosveto sploh se že odrečem pouku in sem prisotna na seji. Ampak naš glas je tako šibak v skupščini, da sploh ne pride do izraza. Tu mislim predvsem na glas pri sprejemanju proračuna. Kakršno predlog pride na sejo, skoraj vedno

Danica Ivančir

takšnega tudi sprejmemo. To je tudi razumljivo, saj ne dobivamo denarja po potrebah marveč po možnostih.»

«Ni lahko biti odbornik,» pravi Danica in to pojasnjuje s tem, da so razprave na sejah strokovne in da odločiti ni lahko če človek ne ve vsega povsem natančno. «Jaz se na gospodarstvo prav nič ne spoznam in sem zato tiho. Nimam kaj vprašati, kaj dodati in glasujem, no le glasujem, čeprav nisem prepričana v tisto. Odbornik bi moral biti genij, da bi se spoznal na vse. Predvsem pa bi moral imeti veliko več časa, da bi se v stvari poglobil že doma in še pred sejo pozanimal kako in kaj. Zlasti nerodno je za žene in matere. Najprej služba, potlej doma in seveda se občinski politiki ne da kaj preveč posvetiti.

Pozna pa se, da nekateri odborniki vedo veliko. Saj so razprave že kar živahne, odborniki so vse bolj pogumni.»

«Plače prejemamo kar redno. Občina sedaj dobro skrbi za to. Vendar naši osebni dohodki še vedno zastajajo. Vedno primerjajo občinsko povprečje z našimi dohodki, nikoli pa dohodkov ljudi z isto strokovnostjo, ki so zaposleni v industriji. To bi bila prava primerjava. Povprečja pa so pač povprečja.

Vendar se stanje zadnje čase popravlja. Nov način financiranja šolstva je veliko boljši, vendar po mojem tudi sedanja ureditev ni povsem v redu. Saj smo ena izobraževalna skupnost in bi lahko imeli ista finančna sredstva. Saj je v vsej Sloveniji program izobraževanja enak. Uvajati decentralizacijo v šole, to je po mojem brez pomena.

Kljub temu, da se je stanje šolstva pri nas malo popravilo, je šolstvo na področju bistrške občine še vedno daleč zadaj za najbolj razvitimi občinami. Bistrška občina daje tudi zelo majhen odstotek proračuna za šolstvo. Navada je, da čim bolj revna občina čim več troši za šolstvo, pri nas pa je v proračunu zagotovljenih komaj nekaj več kot 30 odstotkov sredstev.

Da je to res se kaže tudi v tem, da so prošnja, ki smo jo naslovili na republiški sekretariat za šolstvo za pomoč pri financiranju šolstva v občini kot nerazviti občini, zavrnili. Pripisali so, da občina daje premalo denarja za šolstvo in da zato ni pogojev za pomoč.»

Danica Ivančir nam je potlej še pojasnila, kako žive nekateri učitelji, kako je poskrbljeno za varstvo, kako je s slovenskimi učbeniki in kaj vse tare prosvetne delavce. O vsem tem bomo pisali kdaj drugič.

(Nadalj. z 10. str.)

prispevati zanj, denarja pa še nisimo začeli zbirati. Zakaj?

Kje naj bi stal spomenik? Amerikanec je najprej mislil, da bi ga postavili v Postojni! Mi mislimo, da je bolj primerno, če bi ga postavili doma — pri nas. Zakaj v Postojni? Pogovorili smo se in menili, da bi ga postavili pri gradu na Kalcu, ki je bil nekdanj Vilharjev. Pa je preveč na samem tam zgoraj. In nazadnje smo razmišljali, da bi bilo bolje, ko bi stal tu nekod v Knežaku ali v Baču.

Tudi **Vida Tomšič** je bila zaradi tega že tu. Z njo smo bili na Kalcu. Svetovala nam je, naj se pogovorimo in odločimo, sama pa da nam bo pomagala poiskati arhitekta in kiparja, ki jih je v Ljubljani dovolj, da nam bodo svetovali, kako in kaj.

Pri gradu ne bi bil primeren kraj, ker je na samem, počasi razpada, pa bi bilo nevarno, da spomenika ne bi kdo poškodoval itd. Pa tudi videl bi ga le redko kdo. Kdo bi skrbel za spomenik tam zgoraj?

SOLA

Tako je to. V načrtu imamo tudi gradnjo nove osemletke za Knežak, Bač, Koritnice in Sembije. Krajevni samoprispevek smo že začeli pobirati in spomladi, če bo vse po sreči, bomo začeli šolo tudi graditi. Zdaj pa je posredji lokacija. Kje bomo šolo gradili? Eni jo žele graditi v Baču, drugi v Knežaku, tretji pa menijo, da bi bilo najboljše, ko bi jo zgradili ob poti sredi med obema vasema, da bi bil volk sit in koza cela, da nihče ne bi bil užaljen. Zakaj prav v Knežaku, zakaj prav na Baču itd., saj veste, kako je s temi stvarmi na vasi. Dobro, se bomo že odločili. Kar pa zadeva spomenik, naj bi po zadnjem mnenju enih in drugih vaščanov postavili na dvorišču šole, da bi bil mladini za zgled in zmeraj pred očmi. Naj mladi rod vidi, kakšni ljudje so bili njihovi predniki, kakšen rod raste tod pod Snežnikom! In ob šoli je najbolj primeren kraj za spomenik trem velikim možem iz naših vasi, kaj ne? Otroci tuji in domačini ga bodo imeli vsak dan pred očmi, bo ponos in okras krajev. Tudi vzdrževanje in varovanje ne bo težko, ker nam bo zmeraj pri roki.

Franc Perkan

— gostilna Ilirska Bistrica —

Vsem poslovnim prijateljem, prebivalcem ilirskobistriške občine, svojim prijateljem in gostom veliko sreče ter uspehov v Novem letu 1968.

Mož, ki pozna zelišča

Iz Novokračin sem se peljal proti Ilirski Bistrici. Sonce je topilo zmrzal in nikjer ob poti ni bilo nobenega človeka. Po cesti ni peljal noben avtomobil in zdelo se je, da okrog Novokračin vse spi. Naenkrat pa se je ob poti pojavil možakar v temno modri delovni obleki. Klestil je po nizkem brinovem grmu in nekaj podstavljal. Zgledalo je čudno, tako čudno, da sem pritisnil na zavore in si šel možakarja pogledat od blizu.

Narahlo je bil sklonjen nad grm, ki ni bil tako zelen kot poleti. Z več kot meter dolgo palico je zamahnil po grmu in sploh ni opazil, da mu stojim za hrbtom. Še preden je zamahnil je podstavil pod vejo rešeto. Nekaj drobnih brinovitih jagod se je vsulo na mrežo in obstalo. Možakar jih je prijel, ponesel bliže k obrazu in rešeto nastavil znova. In spet je zamahnil. Potlej se je počasi obrnil in odšel k drugemu grmu. Najprej ga je pogledal od daleč, potlej pa je privzdignil vejo. Nekaj trenutkov jo je natančno opazoval in z roko, na kateri ni imel rokavice, prijel nekaj jagod. Obličja ni spremenil, samo palico je vzel v roke. In spet je udaril.

Pozdravil sem na glas, možakar pa me je nezaupljivo gledal. Kdo ve kaj si je mislil tisti hip ko sem zrl vanj. Gledala sva se. Ni mi ga bilo treba dosti vpraševati. Kar sam je pojasnil, da je upokojenec in si z nabiranjem brinovitih jagod krajša čas.

»Kdo pa ste?« sem ga pobaral in pripravil beležnico.

Kot da se ne more spomniti, kako mu je ime, je počasi dejal, da se piše Iskra in da mu je ime

Anton. Pobaral sem ga kje stanuje. Rekel je, da v Jelšanah številka 4. Se isti hip se je premislil in dodal, da ne stanuje na številki štiri, temveč na tri. Takoj sem zaslutil, da možakar ne govori resnice. In ker me je bolj zanimalo kako je z jagodami, sem ga nehal spraševati kje stanuje in zakaj si številke izmišlja. Ra- je sem besedo navezal na brinove jagode:

»Sedaj so zadnji dnevi za obiranje. Le tja do srede decembra se obira jagode, začne se pa že septembra. Letos ni veliko na grmih, drugo leto bo verjetno več. Lanske jagode še niso dozorele. Je zelo različno, včasih so zrele enoletne, včasih dvoletne, no, tule,« pokazal je na grm in na zelenkaste osušene plodove, »pa niso zrele niti triletno. Čeprav jih je malo jih nabiram. Saj mi ni sile, nabiram le za to, da preženem dolgčas. Imam pokojnino in mi ne bi bilo treba hoditi po gozdu. Ampak ker je lep dan sem se odločil, da nabere kakšen kilogram...«

Potlej je Anton Iskra, ki je pozneje priznal, da sploh ni Iskra marveč da mu je res ime le Anton, da se pa piše Saule, pripovedoval, da iz jagod kuha brinovo žganje:

»Jaz ne maram žganja. Videl sem delavce, ki so pili žganje. Roke so se jim tresle in trapasti so postajali. Jaz pijem vino. O, ja, tega pa rad. Žganja pa nikoli. Čeprav bom skuhal brinjevec, ga ne bom niti poskusil. Sploh pa ne brinjevca. Že ko ga kuham, mi je zelo neprijetno.«

V rešetu je bilo komaj za dobro pest jagod. Vprašal sem ko-

Anton Saule

liko jagod potrebuje za liter žganja.

»To je različno. Da se ga sploh spleča kuhati mora biti najmanj 40 kilogramov jagod. Iz tega potlej skuham kakšnih sedem litrov žganja. Kilogram jagod stane približno 300 starih din, liter žganja pa ne more biti cenejši kot 3000 din. Saj je treba potlej še vse jagode zmlati, dodati vodo in kuhati. Vode dodam kar precej, približno tri četrtine. Saj se brinovec brez vode ne da skuhati, so jagode preveč suhe. Iz sto kilogramov jagod skuham 14 do 16 litrov. Kakor kdaj.«

»In kaj počnete z brinjevcem če ga ne pijete?« sem ga pobaral. »Nič, prodam ga ne, saj ga le-tos nimam še niti kaplje. Pa kaj bi prodajal, saj se ne spleča.«

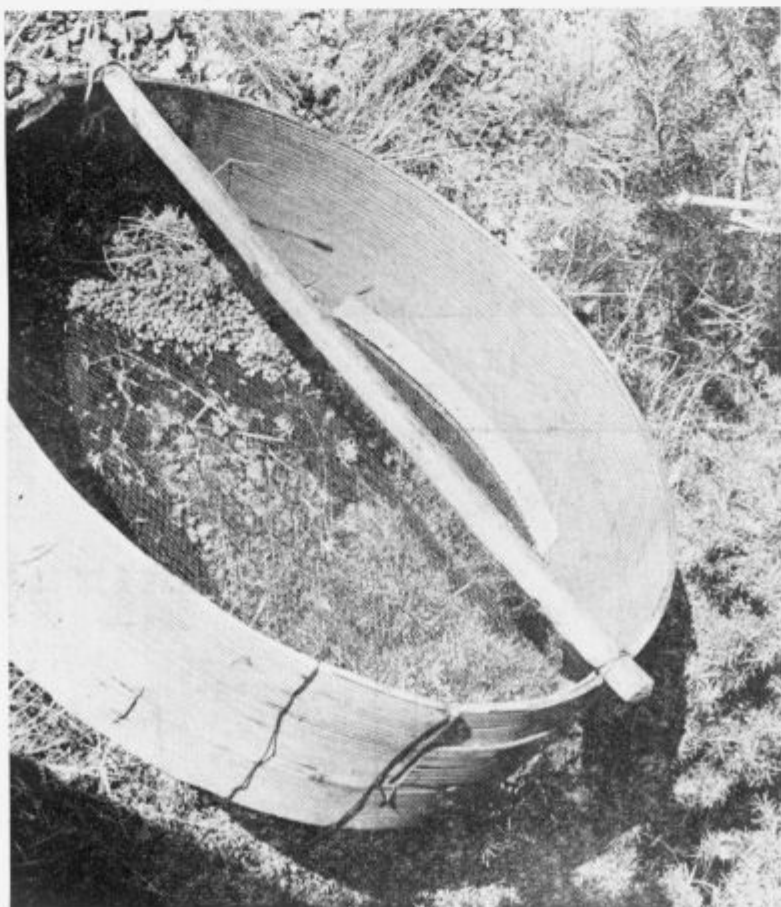
Kam daje zagonetni Anton brinjevec naj ostane skrivnost, a vse kaže, da njegova pijača ne more biti slaba. Morda pa le odstopi kakšen literček.

»O, vsak dan pa nisem v gozdu. Zdaj pozimi sploh ne. Kadar je lep dan se grem sprehodit. Pa ne nabiram samo brinovitih jagod. Spomladi in poleti pa seveda tudi jeseni nabiram zdravilne zeli. To so v glavnem koreninice pa tudi listje in stebila znanih rastlin. Po gozdovih je vsega polno, a ljudi, ki bi nabirali, bolj malo. Veste, ni nujno, da bi morali nabirati. Kadar je hudo, kadar ni denarja, tudi dinarji od koreninice prav pridejo. Toda če prav zračunam se pokaže, da se od zelišč ne bi dalo prav živeti. Saj se meni tudi ne spleča. Toda kot upokojencu mi vseeno prinese nekaj za priboljšek.«

Pozimi je vse zmrznjeno in je težko ruvati koreninice. Ampak preverjeni Anton pravi, da se da nekaj zaslužiti tudi s storži. Tako kot vse ostalo Anton tudi storže spravi v denar. Ni sicer povedal kje, toda zelišča prodaja drago v Portorož.

Odhajal sem že ko je zaklical za mano in dejal:

»Če sem vam pa že toliko povedal, bom povedal še to, da nisem Anton Iskra ampak Saule in da res stanujem v Jelšanah, ampak ne na številki štiri marveč na 73. Od kapelice, tam kjer cesta...«

V to rešeto zeliščar natresa brinove jagode

Za živino je voda - za ljudi pa ne ...

Knežak, največja vas v Sloveniji, na suhem

Ustavili smo se v gostilni kot ponavadi. Tam, kjer se zbirajo možje, kjer pade beseda, kjer steče tako kot je treba. Na prvem dvorišču nasproti sta oče in sin zlagala lepo nacepljena drva, na drugem pa sta dva starca žagala bukovino ...

Po osminkji črnega se je jezik razvezal. Beseda je dala besedo.

Knežak — največja vas v Sloveniji, kakor je splošno znano, ima 207 hišnih števil, ne 205, ker je zadnji čas dobil še dve ognjišči v novih hišah. V vasi živijo okrog 800 ljudi. Vsi so domačini razen učiteljev. V glavnem so to mali kmetje in delavci obnem, kot je

že v navadi. Zaposleni so po tovarnah v Bistrici in v Baču, pa pri gozdni.

Pravijo pa Knežani, da šola bo, ker osemletko rabijo. Kje bo stala, natanko še ne vedo, ker se ljudje ne morejo odločiti, ali naj bi bila v Knežaku ali na Baču. Če ne bo šlo drugače, jo bodo zgradili natanko na pol poti med Bačom in Knežakom. Toda zakaj, pravijo Knežani, ko pa imamo pri nas na koncu vasi tako lep prostor, prav za šolo! Avtobus vozi, denar se nabira ... Skrajna ljudje niso bili preveč navdušeni za tisti šolski samoprispevek, zdaj so se pa navadili. Kaj se hoče, šola po-

trebujejo. Šola bo za štiri vasi: Semberje, Koritnice, Bač in Knežak.

Kmetijska zadruga odkupuje seno, kože, drugega pa že ne preveč rada. Toda kaj zadruga, za vodo, vodo je stiska. Vodovod je zastarel, vodnjak ima samo vsaka druga hiša, pa še ti niso kdo ve kaj. Če je suša, se hitro presuše, da ostajajo ljudje in živina bolj suhih jezikov ... če bi ne bilo ravno še kaj vina pri roki. Toda za kuho vino ni ravno preveč dobro ... Stari vodovod je še iz ranjke Avstrije. Toliko vemo povedati proti njej, proti tej Avstriji, pa nam je le marsikaj zapustila! Toda stare

vodovodne cevi puščajo. Vodovod so sicer Italijani nekaj obnavljali, pa ne preveč.

Poleti so imeli v Knežaku pol ure na dan vodo iz vodovodnih pip. Ravno prav, da so jo naložili za največjo silo ... včasih je bila malo umazana, hujšega pa ni bilo. Nihče ne skrbi, da bi se kaj spremenilo z vodo. Sami bi si obnovili vodovod, zagrabili bi za krampe in lopate, če bi se le našel kdo, ki bi kupil cevi! Zadruga je imela vse leto vodo — vse dni je tekla za živino, za vaščane pa ne. Samo tiste pol ure na dan. Kaj je to prav?

Kmetje so nekaj časa plačevali vodo, potem pa nič več. Ker je ni bilo. Zakaj bi plačeval nekaj, češar ne dobiš? Komisije so hodile gledat, kaj bi se dalo narediti, veliko so morale »koštati« spremenilo pa se ni nič.

Pa cesta ... »Takšna je, da človeka srce boli, ko se pelje po njej,« pravijo povsod enako.

Avtobusi, tovornjaki jo uničijo, pa naj še plačajo, da ne bo sama luknja.

»Nikogar se ne prime nič, če se kaj reče,« nas okara stari mož in jezno zagrablji za žago in potegne. »Samo pesek nam mečete v oči, namesto da bi ga posuli po cesti!«

Včasih, kdaj je že to bilo, je v Knežaku živelo čez 900 ljudi, zdaj pa okrog 800. Čez dvesto se jih je preselilo v Ameriko in drugam. Kmetje največ živijo od gozda, pravzaprav so živeli od njega. Zdaj je tako, če človek sam kaj naredi v gozdu, je še nekaj, če pa ga seka gozdna, za gospodarja ne ostane nič — ali pa zelo malo. Pet odstotkov ljudi živi od svojega, ostali pa hodijo v tovarne, pa še na zemlji in pri živini nekaj pridobijo, toliko da je za življenje — za sproti.

»Voda, voda in šola!« To je vse, kar najprej povedo Knežani. In kanalizacija je tudi, da se nas občina usmili. Ko bi vsaj po vasi asfaltirali poti, da se ne bi tako prašilo poleti.

Knežak. Pritisnila je zima

Splošno gradbeno podjetje

GRADNJE

POSTOJNA — gradbišče Ilirska Bistrica

z gradbenim in mizarskim obratom, kamnologom in kleparstvom se priporoča za usluge. Vsem svojim poslovnim prijateljem in prebivalcem občine veliko sreče ter uspehov v NOVEM LETU 1968.

Trgovsko podjetje

MLINOTEST

Ajdovščina — obrat pekarna Ilirska Bistrica — želi vsem svojim poslovnim prijateljem, delovnim kolektivom, prebivalcem ilirskobistriške občine in svojim cenjenim odjemalcem srečno ter zadovoljno NOVO LETO 1968.

Rabili bi cestarja za štiri vasi

Novokračine so odmaknjene od sveta. Ne zato, ker leže med hribi na robu bistriške občine, marveč zato, ker imajo zelo slabo cestno povezavo z drugimi kraji. No, vsaj do nedavna je bilo tako. Letos pa so ceste, ki vodi iz Novokračin proti Rupí, vsaj za silo popravili. Zaradi makadamske ceste, nekateri še vedno raje zavijejo kam drugam kot v to prijazno vasico, toda sedanje stanje ceste je vse kaj drugega kot pa je bilo prej.

Poslovodja trgovine z mešanim blagom v Novokračinah, Franc

da, 1,5 kilometra ceste. Toda premalo je ceste samo popravljati vsake toliko časa, treba jih je vzdrževati. Za to pa še niso določena nobena sredstva. Morda bi zadostovalo sedaj, ko je popravljena, kakšnih 200.000 starih din. Morda, treba bi bilo videti.«

V Novokračinah pravijo, da nimajo problemov samo v vasi sami, marveč da spadajo v krajevno skupnost Novokračine tudi vasi Sušak, Nova vas in Fabci. Te vasi so še bolj zakotne in so bile donedavna še bolj odrezane od sveta. V zadnjem času pa je pri-

jo delalo podjetje,« je dejal Franc Ružič in dodal:

»Ker nam je zmanjkalo denarja, smo prišli s potjo samo pred vas. Za dobrih petsto metrov nam je zmanjkalo denarja. Morali smo namreč napraviti kar sedem propustov, to pa stane. Pot smo delali s prostovoljnimi delom, pa še v denarju smo pomagali. Ker je podlaga laporna, je pot mehka in bi morali nasuti še gramoza. Za to ni denarja. Če bi hoteli pot dograditi prav do Nove vasi, bi porabili še milijon din. Tega denarja žal ni.«

oči, da je cesta onkraj republiške meje vedno vzdrževana.

»Za vse poti, ki vodijo iz vasi v vas, bi rabili le enega cestarja. Ta bi lahko s primerno razdelitvijo dela oskrboval vse ceste, pa tudi stalo ne bi toliko. Škode bi bilo veliko manj, saj nobena cesta ne bi ostala zapuščena. Obnavljanje zapuščene ceste pa je draga stvar, je rekel Franc Ružič.

In res bi lahko en sam cestar vzdrževal cestne odseke od Novokračin do asfalta proti Rupí, od Sušaka do Lisce, od Novokračin do Nove vasi in od Sušaka do Fabcev. Zdaj za te ceste ne skrbi nihče.

V Novokračinah je glavna cesta kar v redu, sedaj pa bo treba poskrbeti tudi za ceste, ki povezujejo med seboj vasi v novokrajški krajevni skupnosti

Ružič je takole pripovedoval o cestah:

»Približno osemdeset odstotkov naših ljudi je zaposlenih na Reki, večina v luki in pri gradbenih podjetjih. Vsak dan se vozijo na Reko po cesti, ki pelje iz vasi proti Rupí. Tudi avtobusi vozijo tod. Sram nas je bilo, ker so ceste na hrvaški strani vedno vzdrževane, naše pa ne. Letos pa smo dobili od občinske skupščine 400.000 starih dinarjev. S tem smo popravili, kolikor se za ta denar

šlo nekaj denarja tudi za te vasi. Ni ga bilo dovolj, a vendar so nekaj že storili.

»Prvo pot smo sami trasirali in tudi naredili že pred petimi leti. Izpeljali smo jo iz Novokračin proti Novi vasi. Ne moremo reči, da je to cesta, je pa dober kolovoz. Prej so morali ljudje hoditi po jarku, ki ga je izgrebel hudournik. Te poti je 2,5 kilometra, porabili pa smo le milijon dinarjev. Seveda pa bi tudi takšna pot kot je stala veliko več, če bi

Za Novo vas, ki spada pod krajevno skupnost Novokračine, pa je večji problem kot cesta — voda. Novokračine in Sušak so dobili vodovod pred leti, za Novo vas pa postajajo težave z vodo vse bolj kritične. Najhuje je seveda v poletnih mesecih.

Tudi cesta, oziroma odsek ceste Sušak — Lisec je slab. Dobili so sicer 100.000 din za popravilo, toda za vzdrževanje ni denarja. Pri tem najbolj bode v

Kolektiv

Kino podjetja

Ilirska Bistrica

želi vsem obiskovalcem kino predstav in prebivalcem ilirskobistriške občine veliko sreče ter uspehov v NOVEM, LETU 1968.

Ribiška družina

Ilirska Bistrica s svojimi člani

Vsem prebivalcem občine Ilirska Bistrica, delovnim kolektivom in poslovnim prijateljem mnogo sreče in veliko uspehov v NOVEM LETU 1968.

Koteks Tobus

import-export, Ljubljana, je odprl novo trgovino visoke mode z imenom

»BOUTIQUE«

v svoji poslovni stavbi na Miklošičevi cesti 5. Svojim odjemalcem želimo SREČNO NOVO LETO 1968.

Kolektiv kmetijske zadruga

4. junij

ILIRSKA BISTRICA

želi vsem svojim poslovnim prijateljem, prebivalcem ilirskobistriške občine veliko sreče ter uspehov v NOVEM LETU 1968

Ceprav je v Podgradu že slovita gostilna pri Acotu, bo kmalu odprta nova, nekaj sto metrov pred Acotovo v smeri iz Trsta

Nova gostilna v Podgradu

Ceprav so mislili, da bi novo gostilno v Podgradu, ki je v stavbi, kjer so pred sto leti odprli gostilno »Pri Sotlarjevih«, odprli še pred novim letom oziroma za Silvestra, ne bo iz tega nič. Precej se je zakasnilo z obrtniškimi deli. Srečko Vičič, ki je eden izmed treh investorjev, pa zatrjuje, da se bodo stari in mladi lahko naplesali na pustno soboto, nedeljo in na pustni torek. Ti dnevi so postavljeni kot zadnji rok, po vsej verjetnosti pa bo gostilna odprta že ob koncu januarja.

Gostilna se bo bržkone imenovala prav tako kot gostilna, ki je že bila v tej hiši. Le pred na-

ziv gostilna bodo pridali še domača. Tako da bo poln naslov gostilne: Domača gostilna pri Sotlarjevih.

Investitorji, trije sorodniki, med katerimi je eden nekdanji izolski predsednik občinske skupščine, so se zavzeli, da bi bila gostilna urejena v domačem, kmečkem slogu. Da bo gostilna takšna, naj bi napovedoval že videz pročelja. Nad glavnim vhodom bo namreč balkon. Zanimiv bo, ker bo ograja prava stara ograja s kovanimi lipovimi listi. Na pročelju bodo tudi cvetlični lončki.

Znotraj bo gostilna, kot že rečeno, urejena v domačem slogu. Sčasoma bodo tudi slike, ki bodo

na otvoritvi visele sposojene, odkupili.

Poglavitno je, da je pred gostilno dovolj parkirnega prostora. In pred to gostilno ga bo toliko kot pred nobeno drugo od Trsta do Reke. Na splošno obetajo, da bo to najboljša gostilna na tej važi prometni žili.

Koliko bo veljalo preurejanje stare hiše, v kateri je bil do nedavna kokošnjak, malo prej pa hlev, ni znano. Znano pa je, da so privatni investitorji izčrpali vse denarce in da bodo dobili v letu 1968 posojilo kreditne banke. Menijo, da bo šest milijonov posojila dovolj za ureditev prve faze.

Gostilna

Pri Davorju

Ilirska Bistrica

želi vsem prebivalcem občine, svojim poslovnim prijateljem in cenjenim gostom srečno ter uspehov polno NOVO LETO 1968.

JOZEFA DEMOJZES in

ALOJZ BUTINAR

gostilni v Podgradu

Vsem poslovnim prijateljem, prebivalcem občine in našim cenjenim strankam srečno ter uspehov polno NOVO LETO 1968.

Gostilna

Pri Zinki

Račice

Vsem občanom, poslovnim prijateljem, svojim prijateljem in gostom veliko sreče in uspehov v Novem letu 1968.

Glasilo SNEŽNIŠKI RAZGLEDI izhajajo občasno. Izdaja Turistično društvo Ilirska Bistrica. Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Jože Keuc, člani uredništva: N. Lapajne, D. Kralj, F. Munič in J. Vetrovec. Tisk Kočevski tisk, Kočevje. Cena posamezni številki 1,5 N din. Letna naročnina 18 N din, za inozemstvo 3 dolarje. Tekoči račun za naročnike v domovini pri SDK v Ilirski Bistrici št. 5221-678-59, za inozemstvo devizni tekoči račun pri KB Koper št. 514-620-3204-...-89. Na položnici je obvezno napisati: Naročnina za Snežniške razglede, Ilirska Bistrica. Rokopisov in slike ne vračamo.

Gostilna

Andrej Urbančič

Ilirska Bistrica

Vsem prebivalcem ilirskobistriške občine, svojim znancem, prijateljem in gostom veliko sreče ter uspehov v NOVEM LETU 1968.

Kolektiv

VETERINARSKÉ POSTAJE

ILIRSKA BISTRICA

Vsem prebivalcem občine in delovnim kolektivom veliko sreče in uspehov v NOVEM LETU 1968

Šembije - na Kranjskem

Rudi Dougan in njegova hčerka

Hodili so v Ameriko, pa je vsako leto zrasla kaka hiša

73 hiš štejejo Šembije. Ustavili smo se ravno pri pravi, tam kjer bog roko ven moli in žejnega človeka noter vabi. V gostilni pri Rudiju Douganu, partizanu, ki nam je rad postregel in povedal to in ono.

»Pravega dohodka od zemlje pri nas ni,« je začel pripovedovati. 194 ljudi nas živi tu na bregu, pa še Podtabor sodi k nam s svojimi sedmimi hišami.

Ljudje se živijo od živinoreje, gozda... Po vseh krajih so zaposleni. Kjer je kdo našel delo. Živinoreja počasi izumira. Mi smo prav na meji. Na eno stran, tja proti vzhodu odteka voda v Črno morje, na jug pa v Jadransko...

Včasih, pred vojno, ko je cvetel kontrabant, se je živelo. Vsi smo bili kontrabantarji, med vojsko pa partizani. Konje smo tihotapili čez mejo. S hrvaške strani so jih gnali oni z Loža čez Mašun. V vasi ni bilo izdajalcev, ne prej ne pozneje.

Kako je vas dobila ime Šembije? Pravijo, da je najprej živel tu en sam človek. Pa so pravili sosedje, da je 'šam bija'... in tako je menda nastalo ime, ki ga ima danes vas — Šembije. Kdo ve, kaj je res? Nekaj pa je le morda res na tem. Šeststo let je stara vas, če ni več. Cerkev je neki toliko stara, pa morda še več.

Pravijo stari ljudje, da so njega dnj prav s Kranjske, tam od Loža sem vozili pokopavat mrliče, ker doma niso imeli cerkve. Tudi mi smo bil nekaj pod Avstrijo na

Kranjskem, kakor se je reklo. Potem so rekli, da smo Notranjci, no, zdaj smo pa na Primorskem. Stara Notranjska je imela tri mesta: Idrijo, Lož in Bistrico. 32 hiš je bilo včasih, pa so hodili ljudje v Ameriko in je vsako leto zrasla kakšna nova. Pa tudi na hrvaško so hodili delat, na Madžarsko in v Romunijo. Po gozdovih. Je živel v naši vasi mož, star je bil, Franc Senkinc se je pisal, ki je hodil po veliko deželah: v Romunijo in še naprej. Rodil se je 1859. leta, umrl pa je natanko sto let in en mesec kasneje — 1959. leta,« je tekla beseda gostilničarju, mi pa smo prisluhnili.

»Na Antona Barbiša ne smemo pozabiti,« je nadaljeval. »Iz naše vasi je doma, živi pa v Italiji, v Rapallu pri Genovi. Na Dunaju je študiral, pameten človek je. Podpredsednik vseh italijanskih trgovcev je in so ga letos klicali v Rusijo, ker je bil pred 50 leti revolucionar in se je boril na strani boljševikov. Zelo rad ima domačo vas. Prispeval je denar za spomenik padlim partizanom v vasi, nasploh je veliko pomagal vaščanom. Stalno nas kljub visoki starosti obiskuje. Tu ima sestro in brata. Po poklicu je trgovec in opremlja ladje s kopalnicami, vodovodnimi instalacijami in podobnim blagom. Veliko potuje tudi po naših ladjedelnicah v Pulju, na Reki in v Splitu, ker ima poslovne stike z našimi graditelji ladij.«

Pripovedoval nam je še to in ono, potem pa smo skočili do najstarejše vaščanke Marije Novakove.

Delovni kolektiv trgovskega podjetja

Ilirija

ILIRSKA BISTRICA

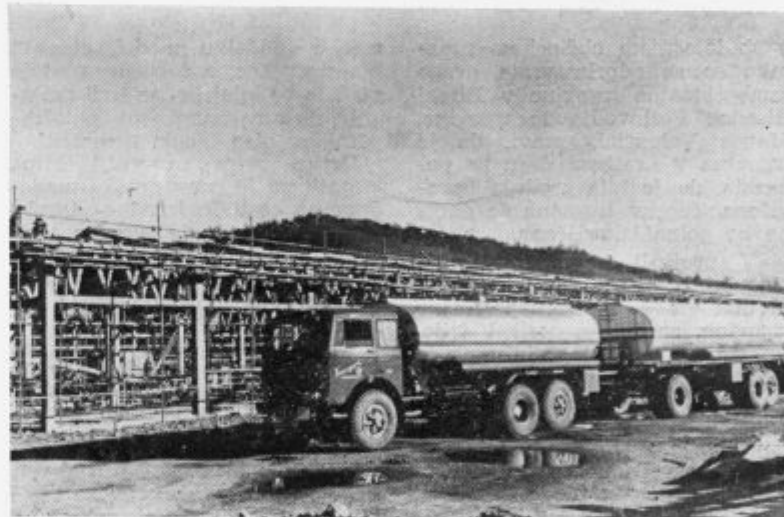
želi vsem delovnim kolektivom, svojim poslovnim prijateljem in prebivalcem ilirskobistriške občine srečno ter uspehov polno NOVO LETO 1968

Delovni kolektiv trgovskega podjetja

PRESKRBA

Sežana — s svojimi poslovalnicami —

želi vsem svojim poslovnim prijateljem, delovnim kolektivom in cenjenim obiskovalcem trgovin srečno ter zadovoljno NOVO LETO 1968.

Avtoprevozniško podjetje

TRANSPORT

ILIRSKA BISTRICA

želi vsem delovnim kolektivom, svojim poslovnim prijateljem in prebivalcem ilirskobistriške občine srečno ter uspehov polno NOVO LETO 1968

Popravek čestitke za Dan republike za podjetje Transport Ilirska Bistrica z naslednjim besedilom:

»V 9.—10. številki Snežniških razgledov smo objavili na strani 8 pod sliko nove servisne dvorane Transporta iz Ilirske Bistrice podatek, da bo novi objekt veljal okrog 800 milijonov starih dinarjev. Avtopodjetje Transport nas je obvestilo, da je ta podatek napačen. Dvorana bo namreč veljala manj kot polovico omenjene vsote.

S tem popravljamo neljubo pomoto.

Knežak — največja vas na Slovenskem

Samopostrežba se splača

Ob letošnjem občinskem prazniku so se odprla vrata druge samopostrežne trgovine v Ilirski Bistrici. Poslovodja te trgovine, Matija Valenčič, pravi, da je trgovina v kratkem času že pokazala, da je bila gradnja upravičena, čeprav trgovina še dolgo ne bo polno izkoriščena.

»V prejšnji trgovini, klasični trgovini z mešanim blagom, ki je bila vis a vis samopostrežne trgovine, so bili zaposleni trije. V samopostrežni trgovini nas je šest, a dosegamo približno še enkrat tolikšen promet, kot smo ga dosegali v trgovini s klasično prodajo blaga.

To je seveda povsem razumljivo, saj je v samopostrežni trgovini izbira blaga večja, razen tega pa kupci sami izbirajo po svojem preudarku.

Opažam pa, da se kupna moč prebivalcev v Ilirski Bistrici manjša, če pa že to ne, se veča prav gotovo ne. To se najbolj pozna pri nas, v trgovini. In dokler standard v Ilirski Bistrici ne bo občutneje višji, se tudi promet v trgovini ne bo mogel bistveno povečati. Seveda pa se trudimo s čim bolj pestro in solidno postrežbo, da bi čim več strank hodilo kupovat k nam in da bi s tem povečali promet. Kajti stranke, ki jih že imamo pri nas, trošijo natančno določeno vsoto in so vsa naša prizadevanja, da bi trošile več, zaman. Promet lahko povečamo le z novimi strankami.

Nove stranke pa bi, tako je bilo vsaj predvideno, dobili, če bi bila pred trgovino avtobusna postaja. Povečal bi se tudi pro-

met v oddelku z delikatesnim blagom. Ker avtobusne postaje ni, kdo ve kdaj bo, se tudi pričakovanja o potrošnji »mimoidočih« potnikov niso mogla uresničiti.

Druga ovira za večji dotok kupcev pa je prav gotovo makadam na cesti Podgrad — Ilirska Bistrica. Čeprav je Bistrica turistično dokaj zanimiva, se Italijani navadno na začetku makadama obrnejo in gredo dalje, na Hrvaško.

Kljub vsemu temu je pri nas relativno precej tujih kupcev, ki vedo, da prodajamo alkoholne pijače za 5 do 10 % ceneje kot drugje v Sloveniji!

Vemo, da bi prodali precej več, če bi imeli v samopostrežni trgovini tudi zelenjavo in meso. S sadjem smo že malo poskusili, pa veliko ne moremo. Tako pri sadju, kot zelenjavi in mesu je vprašanje, kdo bi to pakiral, saj posebnega oddelka v Bistrici zato nimamo. Nas pa je v trgovini premalo. Prepričan sem, da bi si s temi artikli pridobili nove stranke. Toda pri mesu je še problem hladilnice. Le-te nimamo, po predpisih pa mora biti meso ohlajeno na minus 17 stopinj Celzija. Mi pa imamo le manjši hladilnik, v katerem lahko hladimo najbolj pokvarljive stvari in še to le do plus 10° C. Mesa in zelenjave verjetno še dolgo ne bomo imeli.

Da pa kljub vsemu le ne bi bili povsem brez mesa, imamo tri dni v tednu naprodaj zaklane piščance. Predelano meso pa je moč kupiti v delikatesi. Ta v začetku ni šla, promet je bil majhen, sedaj pa je vse boljši in boljši.

Ker smo plačani po učinku, se seveda trudimo, da bi imeli čim večji promet in s tem tudi večje osebne dohodke. Vendar menim, da trgovina še dolgo ne bo povsem izkoriščena. Toda to, da je opravičila svoj obstoj, o tem ni več nobenega dvoma.

Da bi pritegnili več strank, prodajamo tudi razno industrijsko blago. Bombažne izdelke in splošno perilo ter ostalo robo prodaja trgovina, ki je ob samopostrežni trgovini, nasproti pa je trgovina, ki je specializirana za prodajo posode servisov, kozarcev itd. Zato vsega tega pri nas nimamo, čeprav bi bilo dobro, da bi se tudi takšno blago našlo na naših policah.

Ukinili so postajo milice

Podgrajčani se jeze, ker nimajo več postaje milice. In vse kaže, da njihova jeza ni izvita iz trte. Ne jeze se zato, ker bi miličnike potrebovali zaradi razgrajčev ali česa podobnega, marveč predvsem zaradi prometnih nesreč in zaradi zdravniške pomoči.

Edino milica je imela stalno telefonsko zvezo neprekinjeno ves dan in vso noč. Z oddaljenih vasi so hodili kmetje in po miličniškem telefonu klicali na pomoč rešilne avtomobile za bolnike in porodnice.

Druga nerodna zadeva so prometne nesreče. Skozi Podgrad se vije zelo prometna žila Trst — Reka. Cesta je polna ovinkov in »težka«. V sezoni, pa tudi sedaj ob prometnih konicah, je včasih na dan po nekaj prometnih nesreč. Na cestnem odseku je sicer dežurni miličnik, toda nihče ne ve, kje je in se ga navadno ne da najti. Tako se je že zgodilo, da je ležal ponesrečenec na cesti dalj časa. Ker ni postaja milice in telefona v njej, se ne da poklicati niti miličnika niti rešilnega avtomobila, če se nesreča zgodi po tretji uri popoldne. Takrat je namreč konec poštnega telefonskega prometa.

Da pa ponesrečenci ne bi ostali na sredi ceste v mlaki krvi, jih morajo razvažati v bolnice mimozeče avtomobilisti. Delo si kar razdele: eden išče miličnika, drugi vozi ponesrečenca v najbližjo bolnišnico.

Vse to kaže, da Podgrajčani lahko upravičeno negodujejo zaradi ukinitve postaje milice.

Morda bi odgovorni vse to pretehtali in Podgrajčanom vrnili ali po dodelili vsaj eno sobo s telefonom za može v modrem. Bilo bi bolje za vse.

FRANC NOVAK

URAR — Ilirska Bistrica

Vsem poslovnim prijateljem, prebivalcem ilirskobistriške občine, svojim prijateljem in cenjenim strankam srečno ter zadovoljno NOVO LETO 1968.

Predsednik občine je obljubil garancijo

»Sedaj je sezona za naše delo mrtva,« je dejal predsednik odseka smučarjev pri planinskem društvu Ilirska Bistrica, strojnik Teo Šircelj. Radi bi vso stvar pogrnali tako da bo do pomladi stekla. Če hočemo postaviti prihodnjo zimo vlečnico, moramo posekati precej gozda. Posek pa odmerjajo spomladi. Vendar pa nam na gozdni upravi ne bodo dovolili poseka, dokler ne bodo dobili garancije, da se bo res gradilo. Vsa stvar je v glavnem v garanciji za posojilo. In garancijo imamo že obljubljeno...«

Teo Šircelj

Kot je že znano, mladi smučarji ne trkajo na vrata podjetij in občine s prekrižanimi rokami, marveč so vse poletje pridno delali. Oskrbovali so kočjo na Snežniku in si tako prislužili 250.000 din. To je toliko, kot velja pluženje ceste v eni sezoni. Če bo vlečnica delala, bo morala biti cesta seveda splužena.

»Mi smo pokazali dobro voljo in zbrali denar. Vsaj za začetek. Kot vse kaže, pa nismo več sami. Predsednik občinske skupščine

nam je obljubil, da bodo na občini storili vse, kar se bo dalo, da bi nam dali garancijo za najetje posojila. Garancijo potrebujemo za šest milijonov din, kolikor stane vlečnica sama. Gradbenih del pri vlečnici skoraj ni, mi pa se bomo obvezali, da bomo pobrali okrog debel vse kamenje. Tako bodo gozdarji lahko požagali debela tik ob tleh in bodo štori ostali v zemlji. Strokovnjaki so nam svetovali, da je to veliko bolje. Štori menda zadržujejo sneg...«

Kljub temu, da se mladim ljubiteljem bistriških smučišč obeta pomoč, niso odnehali delati. Da bi pridobili še več članov, bodo skušali navdušiti še več smučarjev. Organizirali bodo skupna smučanja med vso sezono. Tiste, ki se z »dilecami« še niso spuščali po pobočju Sviščaka, bodo peljali tja, da bodo videli, kako lepi tereni so. Navdušene bi potlej radi pridobili tudi za sodelovanje in pomoč pri postavljanju vlečnice.

Mladi navdušeni smučarji so, preden so se lotili dela, vse natančno premislili. Posvetovali so se s strokovnjakom švicarske firme, ki vlečnice izdeluje in z jugoslovanskim zveznim trenerjem za smučanje. Oba sta potrdila, da je zamisel mladih Bistričanov odlična in lahko izvedljiva.

Vlečnica seveda ni namenjena samo domačim smučarjem, marveč tudi turistom. Zaledje je veliko, od Kopra do Trsta pa tudi od oddaljenejših krajev. Znano je, da je sneg na tem področju tudi še takrat, ko se ljudje že namakajo ob Jadranski obali. In nič ni bolj privlačnega kot smučanje kombinirati s plavanjem.

**Govori šef skladišča »Tobaka«
Ivo Široki**

»Nameravamo se združiti z ljubljanskim podjetjem »Tobak«,

Marjan Mihelj

PEKARSTVO KNEŽAK

želi vsem delovnim ljudem, prebivalcem ilirskobistriške občine in svojim cenjenim strankam srečno ter uspehov polno NOVO LETO 1968.

Avtoprevozniško in turistično podjetje

SLAVNIK KOPER

želi vsem delovnim kolektivom, svojim poslovnim prijateljem, prebivalcem občine in svojim potnikom srečno ter uspehov polno NOVO LETO 1968.

ki ima v Sloveniji 70 % trga v svojih rokah. Sami ne moremo več. Ne gre. Ljubljanski »Tobak« je dobro organizirano podjetje, ki prodaja vse galanterijske predmete po vrsti, blizu 2.000 artiklov, to pa je denar,« je za uvod povedal živahni Ivo Široki, poln optimizma za razvoj te trgovske veje v Ilirski Bistrici.

»Družba je po vojni v tobačni stroki zaposlovala predvsem invalide. To je bilo dobro in prav. Tobačna branža se je združevala, zatem pa osamosvajala... Kot vse kaže, danes lahko uspevajo samo močni, zato se skušamo spet združiti. Postojna, Pivka in Bistrica imajo premalo denarja, da bi se

lahko šli samostojnost pri prodaji tobaka. Dobro bomo živeli pod skupno streho z ljubljanskim »Tobakom«, to sem prepričan, zato se tudi pogovarjamo o bližnji združitvi.

Mi želimo prodajati več kot samo cigarete! Prodajati želimo vse, da bomo kaj zaslužili in tako tudi bolje živeli. Galanterija prinaša denar, lepe denarje. »Tobak« se je dobro upeljal, zakaj se ne bi še mi? Vse pogoje imamo,« je dejal za slovo.

Ob letu se bomo spet lahko pogovarjali z domačim »Tobakom«, pa bomo videli, kakšen vonj bo imel cigaretni dim združenih »Tobakov«.

Kreditna banka Koper

ekspozitura Ilirska Bistrica zbira hranilne vloge in jih obrestuje po zvišani obrestni meri:

- navadne vloge 6,25 %
- vezane vloge nad 1 leto 7 %
- vezane vloge nad dve leti 8 %

Prirajamo tudi stalna nagradna žrebanja z bogatimi dobitki za vse vlagatelje vezanih vlog. Zato ne zamudite ugodne prilike in vlagajte pri Kreditni banki v Ilirski Bistrici, ker z varčevanjem koristite sebi in skupnosti!

Vsem komitentom in občanom ilirskobistriške občine veliko uspehov ter srečno NOVO LETO 1968.

AVTO MOTO DRUŠTVO ILIRSKA BISTRICA —

Vsem voznikom motornih vozil, delovnim kolektivom in prebivalcem ilirskobistriške občine srečno ter uspehov polno NOVO LETO 1968. S svojimi uslugami se še tudi vnaprej toplo priporočamo!

Ob ustanovitvi mladinskega aktiva v Knežaku

Dne 23. 9. 1967 je bil v Knežaku po prizadevanju nekaj redkih mladincev ustanovljen sestanek aktiva Knežak.

Knežak je velika vas. Ima propadajočo kinodvorano, izgubljeno sobo bivšega mladinskega kluba, nekaj več kot 100 mladih ljudi, polnih zdravja in dolgočasje. Skratka, Knežak je središče kulturnega mrtvila.

Zakaj ne bi vse to poživili in obnovili, zopet spravili v tek, da bi mladi ljudje imeli kam v prostem času, se lahko zabavali, izražali, se uveljavili? Kako bi iz mladih ljudi napravili delovne ljudi in samoupravljavce? Da bi bili dobri nasledniki sedanje generacije, ki je nosilec družbenega razvoja.

Tistih nekaj mladincev se je zbralo in ob večerih so tuhtali, kaj in kako. No, končno je bilo čakanja dovolj in smo se zbrali dne 23. 9. 1967 v sejni dvorani Kmetijske zadruge Knežak. Po tradiciji smo pričeli z enourno zamudo s prav dobro udeležbo, saj jih je prišlo 47. No, organizatorji niso obupali in so se korajžno namestili za mizo.

Opozoriti bi hotel vse mladince na odnos, ki so ga pokazali na sestanku. Ali nimajo niti trohice samodiscipline in vzgoje, da bi dostojno sodelovali v debati, ne pa razgrajali in dajali pripombe, ki nikakor ne sodijo v debato.

Na pobudo Občinskega komiteja smo sklenili, da prevzamemo skrb za kinodvorano in redno predvajanje filmov. KZ, ki ima v lasti kinodvorano, nam je obljubila, da bomo lahko uporabljali dvorano brez najemnine, če jo bomo le vzdrževali in popravljali, pri čemer bi tudi sama pomagala. Zaprošili bi lahko še druge delovne organizacije za pomoč, saj je to v interesu vseh okoliških vasi. Javor Bač, obrat III, nam je obljubil materialno podporo. Mladinski aktiv je treba le uradno registrirati in delo bi se pričelo. Upam, da bi zbrali nekaj resnih mladincev, ki bi tudi druge pritegnili k delu. Vse lepo v redu, potem pa se je zataknilo in sicer pri bivšem Prosvetnem društvu Knežak, ki je imelo nekoč dvorano v najemu. Čeprav so odborniki dobili vabila, jih na sestanku ni bilo. Pred pričetkom smo jih poiskali na njihovih domovih in jih opozorili. Slišati niso hoteli nič. Nekdo je moral priti avto, drugi je imel dva težka izpita in se ga to ni nič ticalo, ker pa on kot starejši z mladino nima ničesar opraviti. Drugega ni bilo doma, čeprav nam je žena povedala, da mu je dala vabilo itd.

Mladinci smo bili v zadregi. Ni smo vedeli nič o finančnem stanju kino dvorane. Nismo mogli ničesar storiti, kar bi pospešilo priprave za redno predvajanje filmov. Nismo dobili niti skopega poročila, kako je z aparaturo, ki je pokvarjena.

Odbor je bil izvoljen in izbral predsednika ter druge funkcionarje, ki naj začnejo z delom.

In sedaj se je pričelo naporno delo nekaterih funkcionarjev. Predsednik in eden izmed odbornikov sta se zopet pozanimala, ka-

ko je z dvorano in odborniki Prosvetnega društva so jih zopet opozorili. O finančnem stanju nimamo pojma. Baje je sredstev 200.000 do 300.000 S dinarjev. Za popravilo dvorane pa je po prvih ocenitvah potrebnih 1.000.000 SD. Eden izmed odbornikov je poudaril, da denarjo ne bomo dobili in je predsednika aktiva žalil, češ da je važen in podoben.

Vprašujem se, kakšni so odnosi starejših do mlajših. Ali je to ideološko-politična vzgoja mladih

ljudi? Ali je to vzgoja mladih samoupravljavcev. Ali je to uvajanje mladincev v delo? Na koga naj se opremo? Pripravljeni smo delati, pa nekateri zavirajo že od samega začetka. Radi bi svoj klub, svojo organizacijo, v kateri bomo delali, ne pa posedali po gostilnah.

Zaprošili smo že tudi vodstvo osnovne šole Knežak, če bi nam pomagalo z učenci pri prostovoljnem delu, ki ga bo treba izvesti pri ureditvi kino dvorane.

Tovarišica ravnateljica pa je to

odbila, češ, da za mladino ne stori ničesar zaradi samih mladincev, ker razbijajo okna in režejo klopi.

Če so bila okna razbita, jih niso razbili mladinci. Ta odgovor tovravnateljice je preveč posplošen. In ne vem, čemu naj bi šli mladinci rezati klopi po razredih.

Mislím, da to ni pravi odgovor.

Upam, da nam ne bodo metali več polen pod noge, in da se bodo vsi zavedli, da moramo skupno reševati take in podobne probleme.

Podgrad, drugi največji kraj v Ilirsko bistrški občini je lep poleti in pozimi. A za turistično dejavnost tu še ni vse tako urejeno kot bi bilo lahko

Nagradni razpis:

Šolarji, mladinke in mladinci!

Kako sem preživel(a) zimske počitnice?

Uredništvo našega časopisa zdaj ob novem letu razpisuje nagradni razpis za najboljše spise, ki jih napišete pod naslovom, »Kako sem preživel(a) zimske počitnice?«

Ta razpis velja za vse učenke in učence osemletk na območju ilirskobistriške občine.

V spisu ali nalogi pod tem naslovom lahko napišete, kako ste se med počitnicami smučali in sankali, kako ste pomagali doma pri pripravljanju kolin ali drv,

kako ste obiskali sorodnike... skratka opišite dogodek ali napišite zgodbo o sebi in svojem življenju v domačem kraju.

Najboljše spise oziroma naloge bomo objavili v »Snežniških razgledih« z lepimi darili. Pišite nam lepo in čitljivo, da se pri tiskanju ne bo prikradel med vaše vrstice tiskarski škrat. Najboljše učenke in učence, ki nam bodo napisali zares dobre zgodbe, bomo tudi obiskali na domu in se z njimi pogovorili in jih slikali. Kasneje bo naš pogovor in slike objavilo tudi naše glasilo.

Torej, šolarji bodite pogumni, razmislite in poprimite za pero. Življenje je povsod zanimivo. Naj vam pomagam še par idej za pisanje: »Kako smo klali prašiča?«, »Dobili smo telička!«, »Gradimo hišo«, »Popravljamo vodovod«, itd. itd.

Naloge oziroma spise sprejemamo do 1. februarja 1968. Vsa nadaljnja navodila bomo objavili v prihodnji številki našega časopisa.

Lep pozdrav, srečen in vesel skok v novo leto ter veliko korajže!

Uredništvo

Dolenje. Turistična razglednica 67

Predsednik z inozemsko prakso

Podgrad slovi med Trstom in Reko pa tudi daleč naokrog po svoji imenitni gostilni »Pri Aco-tu«. Podgrajsko slovo pa je po-večal še predsednik tamkajšnje krajevne skupnosti.

Da ne bi bil zaradi svoje mlado-sti neuk, je takoj za tem, ko so ga izvolili za predsednika krajev-ne skupnosti Podgrad, odkorakal v Trst in se tam zaposlil. Celj dve leti je veselo hodil po tržaških ulicah. Ubogi Podgrajčani pa so zaman iskali svojega predstavnika. Po dveh letih inozemske prak-se se je le vrnil. Toda med tem se ni nihče spomnil, da bi ga raz-rešili in izvolili koga drugega, ki je zaposlen pri nas in mu ni tre-ba na predsedniško prakso k so-sedom.

Seveda pa krajevna skupnost med predsednikovo odsotnostjo ni de-la la in ne dela niti sedaj ko se je vrnil.

Morda pa sploh ne ve, da je predsednik?

Prva obletnica Snežniških razgledov

Zdaj, ko se poslavljamo od sta-rega leta, praznuje naš časopis »Snežniški razgledi« skromen ju-bilej — leto dni starosti. Lepo in prav je, da dojenčka ko shodi, primemo še od časa do časa za roko in pa popeljemo v svet.

Od svojega rojstva pa do prve-ga rojstnega dne so imeli »Snež-niški razgledi« precej skrbi, da jim ne bi zmanjkalo denarja za življenje in obstoj. Vse njegove bralce in podpornike zato ob tej priliki prosimo, da nam stoje ob

strani in mu pomagajo, po svojih močeh in možnostih.

Hkrati prosimo vse posamezni-ke, predstavnike društev in druž-benih organizacij, da dopisujejo v naše glasilo. K vsakemu prispev-ku bo zelo dobrodošla tudi kakšna slika. Vse prispevke bomo honori-rali.

Vsem bralcem, številnim pod-pornikom in naročnikom ob tej priliki želimo srečno, zdravo in uspehov polno novo 1968. leto!

Uredništvo!

Obnovljena dvorana v Novokračinah

Znano je, da so v Novokračinah od nekdanj radi prepevali. Radi so tudi nastopali. Zato imajo tudi dvoranico, ki pa je žal v takšnem stanju, da ni več varna. To seve-da ni edini vzrok, da je kulturno prosvetno društvo do nedavna spalo, nove moči pa mu bo ne-dvomno dala preurejena dvorani-ca. Predsednica občinske zveze kulturno prosvetnih društev, Mil-ka Belovič, pa je Novokračjem ob-ljubila pomoč pri delu. S tem bo dana možnost, da se bodo lahko spet sestajali pevci, pa tudi mla-deničjem in mladenkam iz Novo-kračin ne bo več nerodno pripe-ljati na zabavo v domačo vas pri-jateljcev iz Hrvaške, kjer imajo prostore za kulturno prosvetno delo veliko bolj urejene. Ne na-zadnje pa bo poslej veliko varne-je sedeti tudi med predstavami

potujočega kina. Do sedaj je bilo namreč to nevarno, saj se je v dvoranico, kadar je bil v vasi ki-no, nagnetlo preveč ljudi in so ne-kateri menili, da je varneje sedeti doma kot pod platnom.

OBZIRNOST

»V Bistrici imate res pre-lep zdravstveni dom. Go-tovo ste zadovoljni.«

»Kaj ne bi bili! Še prelep je za nas in da ga ne bi za-mazali, si hodimo poprav-ljat zobe na Pivko, v Opa-tijo, v Postojno ali v Ljub-ljano.«

Rojaki v tujini!

Naročnine in podpore

za tiskovni sklad pošiljajte na naslov:

»Snežniški razgledi« Ilirska Bistrica

Splošno trgovsko podjetje

Nanos

POSTOJNA — poslovalnica Bač

Vsem svojim cenjenim odjemalcem, delovnim kolektivom in prebivalcem ilirskobistriške ob-čine iskrene želje v NOVEM LETU 1968.

Ni vse za staro šaro kar je starega

Pozno, vendar še ne prepozno, smo se v naši občini lotili obravnavanja doslej še nedotaknjenega področja — varstva naših kulturno-zgodovinskih spomenikov. Je pač tako, da smo se v preteklosti posvetili drugim, bolj potrebnim stvarim in je za spomeniško varstvo zmanjkalo denarja in časa. Na drugi strani pa drži, da se tak odnos do spomenikov naše preteklosti ne more nadaljevati v nedogled. Stopnja kulture nekega naroda se meri tudi po tem, kako hrani in vzdržuje to, kar so kulturno pomembnega ustvarile prejšnje generacije.

Da bi zorali prvo brazdo v nezorano ledino, je občinska skupščina sklenila letos spomladi pogodbo z Zavodom za spomeniško varstvo v Novi Gorici o opravljanju redne spomeniške službe in še druge spomeniške dejavnosti. Zavod za spomeniško varstvo se je svoje naloge takoj lotil in je v letošnjem poletju opravil zelo obsežno terensko delo. Delo je bilo prav pionirsko, saj ni bilo na našem terenu v tem pogledu ničesar storjenega in niso obstajale nikakršne tovrstne študije in raziskave.

Zavod se je omejil tokrat na dve smeri raziskav: na umetnostno-zgodovinsko in etnografsko. Ti dve področji sta potrebni raziskav in zaščite predvsem zaradi tega, ker nagel razvoj gospodarstva in v tej zvezi rastočega standarda prebivalstva včasih zelo ogrožata posamezne kulturne ali etnografske objekte.

Zavod je ugotovil, da ima občina veliko izredno pomembnih spomenikov in spomeniških območij, da pa so po večini v izredno slabem stanju. Občutno so prizadeti spomeniki fevdalne kulture: grad na Premu, graščine v Zabičah, v Jablanici, na Turnu na Dolnjem Zemonu, ostanki srednjeveških gradov nad Jablanico, v Podgradu, grad Kalc, razvaline Gutneka itd. Prav tako so ogrožene posamezne narodopisno pomembne zgradbe po vaseh ali pa cela vaška območja.

Kritično je, da nimajo grajski in graščinski kompleksi ustrezne funkcije; služijo vsem mogočim namenom: zasilnim stanovanjem, skladiščem, perutninarstvu itd. Nihče se ne briga, da bi zaščitil vsaj stavbo, saj je ostreje marsikje tako poškodovano, da ogroža obstoj objekta. Ponekod se celo material razpadajočih spomeniških objektov uporablja za novogradnje. V notranjosti teh objektov so bile ugotovljene nekontrolirane prezidave, ki kvarijo prvotno podobo objekta.

Po naših vaseh naletimo na zelo zanimive hiše s starinsko arhitekturo; žal pa ni malo primerov, ko so lastniki z nekontrolirano adaptacijo, prezidavo ali celo z rušenjem uničili dragoceno narodopisno znamenitost.

Tretja vrsta spomenikov, ki terjajo obravnavo in zaščito, so spo-

meniki cerkvene arhitekture in njihove opreme. Teh spomenikov je veliko in med njimi so nekateri zelo dragoceni. Toda tudi mnogi izmed teh so zanemarjeni, nekateri celo uničeni. Tak primer je gotška cerkva v Jablanici, v kateri so skoraj povsem propadle srednjeveške freske, ker ni nihče vzdrževal strehe. Večkrat se obnavljajo notranjščine cerkva povsem nestrokovno, s čimer se uničujejo dragoceni detajli ali celi kompleksi. V zvezi s tem je potrebno opozoriti na zbiratelje sta-

rin, prekupčevalce in celo tatarje, ki odnašajo dragocene starinske predmete, največkrat cerkvene kipe in slike pa tudi pomembno etnografsko blago in tako povzročajo našemu fondu kulturno-zgodovinskih predmetov občutno škodo.

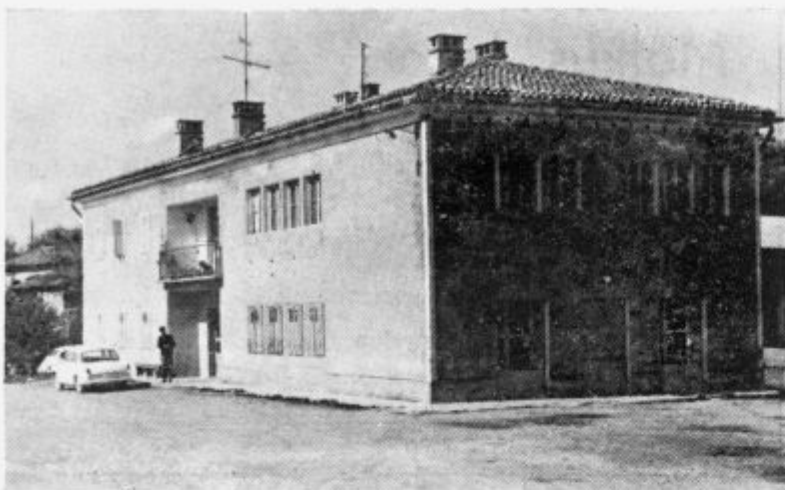
Zavod za spomeniško varstvo je opravil veliko delo, a ga še ni končal. Ni še obdelal celotnega terena in tudi še ni izdelal predloga za varstvo obstoječih spomenikov, razen za ohranitev sta-

romestnega jedra v Ilirski Bistrici in premskega gradu.

Dosedanje ugotovitve zavoda in prihodnje delo, ki ga bo opravil pri nas, pa zavezujejo vse občane občinsko gradbeno inšpekcijo, upravitelje sakralnih objektov, da se z vso resnostjo posvetijo skrbi za ohranitev našega kulturno-zgodovinskega in etnografskega bogastva, občinska skupščina pa bo morala kaj kmalu načeti vprašanje glede sredstev in načina, kako zavarovati nadaljnje propadanje naših spomenikov.

Lepota, ki propada. Pogled na notranje dvorišče premskega gradu.

Jelšane — Turistični biro, bife ali...?

Avgustina Urbančič — na pragu. Na njeni domačiji v Baču so zaklali 300 kg težkega prašiča

Miroslav Grk

gumifakt Ilirska Bistrica

se priporoča s svojimi izdelki in želi vsem svojim poslovnim prijateljem in prebivalcem ilirskobistriške občine srečno ter zadovoljno NOVO LETO 1968.

Brivnica in frizerski salon

Derenčin

Ilirska Bistrica

Vsem delovnim ljudem, prebivalcem ilirskobistriške občine in svojim cenjenim strankam mnogo sreče in uspehov v NOVEM LETU 1968 in se še naprej toplo priporočam.

Kolektiv osnovne šole

DRAGOTIN KETTE

v ILIRSKI BISTRICI

želi vsem občanom, staršem in učencem srečno ter zadovoljno NOVO LETO 1968

Emil Maraž

FOTOATELJE — Ilirska Bistrica

Vsem prijateljem, delovnim ljudem, svojim cenjenim strankam in prebivalcem ilirskobistriške občine mnogo uspehov z najboljšimi željami v NOVEM LETU 1968 in se še vnaprej toplo priporočam.

Franjo Korene

GOSTILNA »PRI ACOTU« — Podgrad —

Vsem poslovnim prijateljem, delovnim ljudem, prebivalcem ilirskobistriške občine in svojim cenjenim strankam srečno ter zadovoljno NOVO LETO 1968.

OBCINSKA GASILSKA ZVEZA
IN GASILSKO DRUŠTVO

ILIRSKA BISTRICA

želi vsem delovnim kolektivom in prebivalcem občine srečno ter uspehov polno NOVO LETO

1968

Ivan Kaič

predelovalnica plastičnih mas
Ilirska Bistrica

želi vsem svojim poslovnim prijateljem, prebivalcem ilirskobistriške občine in delovnim kolektivom srečno ter zadovoljno NOVO LETO 1968.

Ivan Kristan

brivec Ilirska Bistrica

Vsem prijateljem, delovnim ljudem, svojim cenjenim strankam prebivalcem ilirskobistriške občine srečno ter uspehov polno
Novo leto 1968.

Gozdno gospodarstvo Postojna

s svojimi obrati

Vsem poslovnim prijateljem in občanom občine

— Ilirska Bistrica iskrene želje in veliko sreče
v NOVEM LETU 1968.

Majkus Anton

— izdelovanje predmetov iz plastičnih mas —
Jelšane

Vsem svojim poslovnim prijateljem, prebivalcem ilirskobistriške občine želim veliko uspehov ter zadovoljstva v NOVEM LETU 1968.

DES Sežana

— Nadzorništvo Ilirska Bistrica, Tomšičeva 14
— in elektro servisna delavnica —

se toplo priporoča s svojimi izdelki in želi vsem svojim poslovnim prijateljem in prebivalcem ilirskobistriške občine in svojim cenjenim strankam srečno ter zadovoljno NOVO LETO 1968.

Trebec Stanko

avtoprevoznik Ilirska Bistrica

Vsem svojim poslovnim prijateljem, prebivalcem ilirskobistriške občine, delovnim kolektivom, znancem in osebnim prijateljem veliko sreče ter uspehov v Novem letu 1968.

Gostilna

CELIN ZOFIJA

Kuteževo

Vsem prebivalcem ilirskobistriške občine, svojim prijateljem in znancem ter obiskovalcem gostilne veliko sreče ter uspehov v Novem letu 1968.

Kovinska galanterija

Brassi Mario

Jelšane

želi vsem svojim poslovnim prijateljem, prebivalcem ilirskobistriške občine veliko sreče ter uspehov v Novem letu 1968.

Frizerski salon

Dolgan Anica

Ilirska Bistrica

Vsem svojim cenjenim strankam, prijateljem in znancem ter prebivalcem ilirskobistriške občine veliko sreče ter uspehov v Novem letu 1968.

Tovarna organskih kislin

Ilirska Bistrica

Vsem svojim poslovnim prijateljem, delovnim kolektivom, prebivalcem ilirskobistriške občine želimo veliko uspehov v NOVEM LETU 1968.

Kolektiv trgovskega podjetja

soča

KOPER — prodajalna v Ilirski Bistrici —

želi vsem svojim odjemalcem in poslovnim prijateljem veliko sreče ter uspehov polno v NOVEM LETU 1968.

URBANČIČ FRANC

gostilna Knežak

Vsem prebivalcem ilirskobistriške občine, svojim prijateljem in znancem ter svojim cenjenim gostom želim veliko sreče ter mnogo uspehov v NOVEM LETU 1968.

Görtner Josip

izdelovanje embalaže Ilirska Bistrica

Vsem poslovnim prijateljem, prebivalcem občine Ilirska Bistrica, svojim prijateljem in znancem veliko sreče ter uspehov v Novem letu 1968.

vida škrlj

Bife »PRI RIBIČU« — Ilirska Bistrica

Vsem svojim poslovnim prijateljem, delovnim kolektivom, prebivalcem ilirskobistriške občine, prijateljem, znancem in svojim cenjenim gostom, želimo veliko sreče ter uspehov v NOVEM LETU 1968. — Z dobro kapljico in solidno postrežbo se tudi v bodoče za obiske toplo priporočamo!

Ne pozabite in vedno obiščite novo veletrgovino

GIOVANNI

Trst, Via Ghenga — telefon 31-863, blizu železniške postaje.

— Konfekcija, tekstil — MODNI IN ŠPORTNI IZDELKI PO POLOVIČNIH CENAH TER KAVBOJKE SUPER RIFLE — NAJBOLJ ISKANE HLAČE NA SVETU.

S tem odrezkom nudimo 10-odstotni popust! Vsem obiskovalcem naše trgovine v Trstu želimo veliko sreče ter polno uspehov v NOVEM LETU 1968.

Dolgan Franc

GOSTILNA KOSEZE

Vsem prebivalcem ilirskobistriške občine, svojim prijateljem in znancem in cenjenim gostom veliko sreče ter uspehov v Novem letu 1968. Za obisk se tudi v bodoče pri dobri kapljici toplo priporočam!

Jože Strle

kemična čistilnica in pralnica
Ilirska Bistrica

Vsem prebivalcem ilirskobistriške občine, svojim prijateljem in znancem ter svojim cenjenim strankam želim veliko sreče ter uspehov v Novem letu 1968. Z mojimi uslugami se še naprej toplo priporočam!

Stermecki Đuro

ščetkarstvo JELŠANE

Vsem svojim poslovnim prijateljem, prebivalcem ilirskobistriške občine, delovnim kolektivom želim veliko sreče ter uspehov v NOVEM LETU 1968.

Gostilna

PRI LOVCU

Dolenje

Vsem prebivalcem ilirskobistriške občine, svojim prijateljem in znancem ter mojim cenjenim gostom veliko sreče ter uspehov v Novem letu 1968.

Andrej Surina

gostilna JELŠANE

Vsem svojim poslovnim prijateljem, prebivalcem ilirskobistriške občine, delovnim kolektivom želim veliko sreče ter uspehov v Novem letu 1968.

PUŽ STANKO

ključavničarstvo — Ilirska Bistrica

Vsem prebivalcem ilirskobistriške občine, svojim prijateljem in znancem veliko sreče ter uspehov v Novem letu 1968.

Ličan Stojan

sodavičar — Ilirska Bistrica

Vsem svojim poslovnim prijateljem, prebivalcem ilirskobistriške občine, potrošnikom svojih proizvodov, mojim prijateljem in znancem veliko sreče ter polno uspehov v Novem letu 1968.

Derenčin Izidor

— ključavničarstvo —

Ilirska Bistrica

Vsem prebivalcem ilirskobistriške občine, svojim strankam, delovnim kolektivom, prijateljem in znancem želim veliko sreče ter uspehov v Novem letu 1968.

URSU NIKOLAJ

avtomehanična in avtoelektrična delavnica Ilirska Bistrica. — Opravlja vse vrste popravil osebnih in drugih avtomobilov. Nudi vse potrebne nadomestne dele za vsa domača in tuja vozila po izredno konkurenčnih cenah. Delavnica ima neomejen poslovni čas. Za obisk se priporočam, za opravljena dela dajem jamstva. Vsem prebivalcem ilirskobistriške občine, svojim prijateljem in znancem ter mojim cenjenim strankam veliko sreče ter uspehov v NOVEM LETU 1968.

Jenko Josip

— TOMOS servis in avtomehanik —
Ilirska Bistrica, Prešernova ulica 15

Vsem svojim strankam, prebivalcem ilirskobistriške občine, prijateljem in znancem želim veliko sreče ter uspehov v Novem letu 1968.

Slaščičarna

DEMIRI

Ilirska Bistrica

Vsem prebivalcem ilirskobistriške občine, svojim gostom in delovnim kolektivom želim veliko sreče ter uspehov v Novem letu 1968.

Kranjec Zdravko

ključavničarstvo — Ilirska Bistrica

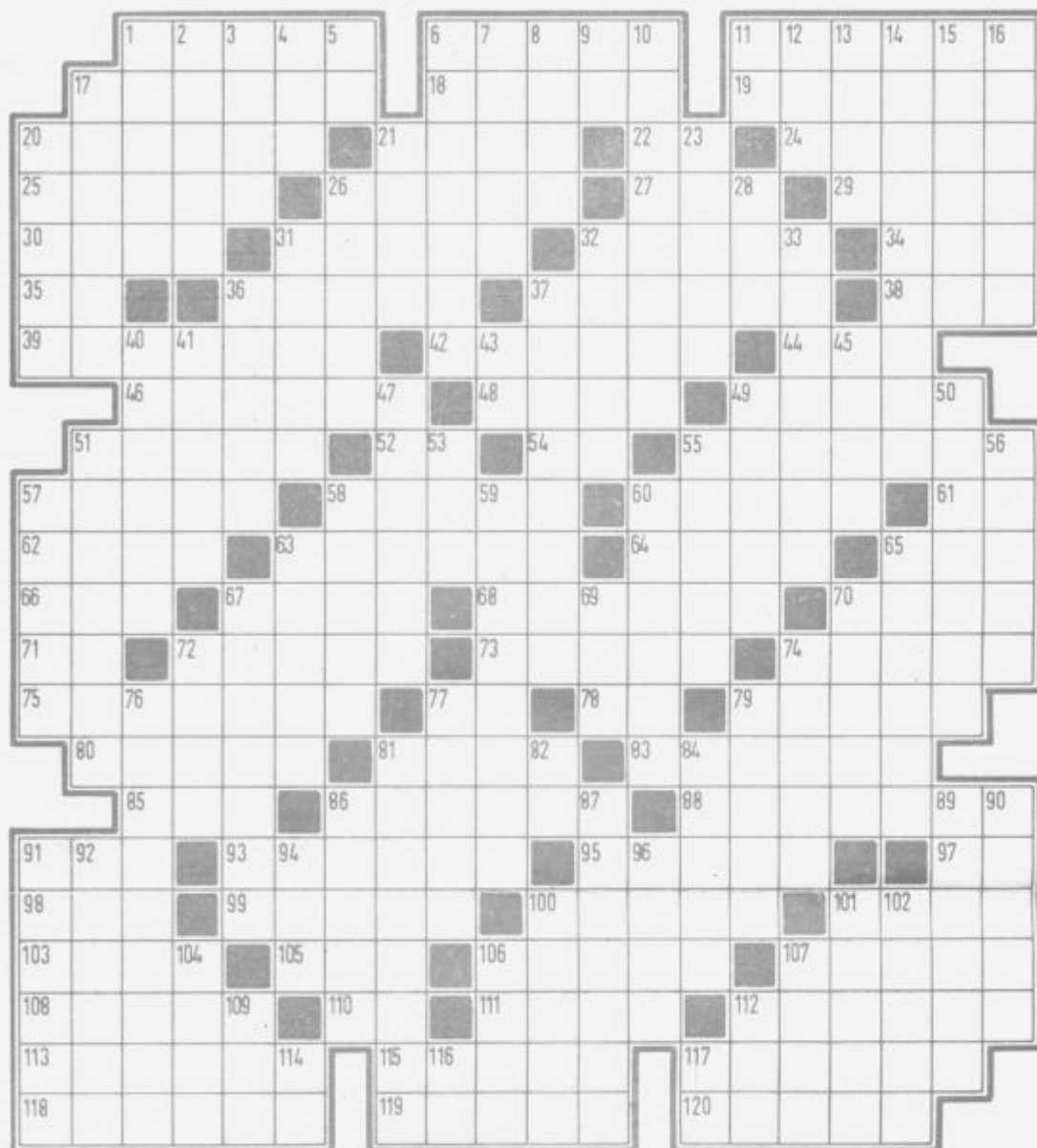
Vsem prebivalcem ilirskobistriške občine, delovnim kolektivom, svojim strankam, prijateljem in znancem želim veliko sreče ter uspehov v Novem letu 1968.

Anton Udovič

— sodavičarstvo Jelšane —

Vsem prebivalcem ilirskobistriške občine, odjemalcem mojih proizvodov, delovnim kolektivom, prijateljem in znancem veliko sreče ter uspehov v Novem letu 1968. S svojimi proizvodi se še naprej toplo priporočam!

Križanka

VODORAVNO: 1. lesna industrija v naši občini, 6. hotel v kraju pod 67. in 37. navpično, ki slovi po vsakodnevnih obiskih mišk, 11. največja vas v občini, 17. zasilno ležišče, 18. popularna italijanska filmska igralka (Sophia), 19. naprave za snemanje filmov, 20. naravna zemeljska katastrofa, ki je nekajkrat v manjšem obsegu prizadela tudi območje naše občine, 21. eksplozivno telo, 22. začetnici najbolj osovražene nemškega državnika, 24. slavni sodobni francoski gledališki režiser (Jean), 25. ugledni kairski časopis (Al), 26. zanos, vznesenost; besedna nabreklost, 27. sredstvo za ličenje, 29. kraj, kjer so zaposleni številni Novokrajci, 30. kaleče žito (najpogosteje ječmen) za pridobivanje piva, 31. muslimansko moško ime, 32. preja iz vlaken listov sisalske konoplje za vrvi, predpražnike in podobno, 34. lep, srčkan, 35. samoglasnika v besedi pod 81. vod., 36. profesor na ljubljanski elektro fakulteti in znan planinski pisec (dr. Francè), 37. iz književnosti znan kraj, katerega prebivalci slove po svoji neumnosti, 38. osebni zaimek, 39. Bistriški simbol, del imena našega glasila, 42. osnovna surovina za izdelovanje barvil in plastičnih mas, 44. žar,

sij, 46. vodni izvir, 48. v skalnatem terenu izkopen prehod za cesto ali progo, 49. indijansko plemensko znamenje, 51. velik grški otok v Sredozemskem morju, 52. kratica za »ekonomska enota«, 54. kemični znak za tehnicij, 55. načrtno iztrebljanje naroda, 57. mornar, ki vodi ladjo, 60. prva hrvaška opera, 61. grška črka, 62. skladišče, zaloga, polog v banki, 63. potomci romanskih priseljencev v Ameriki, 64. zidna obloga, 65. mariborska tovarna kamionov, 66. del umetniškega imena prve slovenske filmske igralka Ide Kravanja (Rina), 67. nekdanji prebivalec našega ozemlja, po katerem ima ime največji kraj naše občine, 68. to, kar ocedimo, 70. glavno mesto afriške države Togo, 71. po vrsti četrta in prvi samoglasnik naše abecede, 72. del psevdonima Karla Destovnika (Drago), 75. material, materija, 77. kratica »kmetijske zadruge«, 78. visoka igralna karta, 79. popularni slovenski humorist in karikaturist (Milan), 80. urni in okretni sesalci z močnimi kremplji in močnimi zobmi, 81. seč, 83. delavec, ki polaga tlak, 85. kraj v severovzhodni Danski ob zalivu Aalborg, 86. vrsta mufe, obojka, 88. eno od gesel francoske revolucije (égalité), 91. veličasten

koničast vrh nad zgornjo Soško dolino (2245 m), 93. važno železniško križišče, 95. kovanec, 97. kemični znak za radij, 98. premikanje po zraku, 99. pisana tropska papiga, 100. nadglavišče (najvišja točka na nebu nad glavo opazovalca), 101. slovenski pisatelj, avtor »Miklove Zale«, 103. večinoma mejna reka med SZ in Kitajsko, 105. eden in drugi, 106. drugo ime za Zenevsko jezero, 107. tovarna plastičnih mas, 108. izdelovalec mlečnega izdelka, 110. osebni zaimek, 111. najvišji bog starih Egipčanov (Ra), 112. izdelovalec in prodajalec predmetov iz dragocene kovine, 113. ime slovenskega literarnega kritika Cankarja, 115. vodja Argonavtov, ki so odšli v Kolhido po zlato runo (druga pisava imena), 117. črno dalmatinsko vino, 118. velika država na severu Severne Amerike, 119. nekdanja naselbina na ozemlju današnje Ljubljane, 120. nekdanji pravniški poklic.

NAVPIČNO: 1. ljubljanska tovarna trakov, vezalk in elastike, 2. ograjen prostor, vrt, 3. rojstni kraj Dragotina Ketteja v naši občini, 4. kratica nekdanje francoske teroristične organizacije, 5. trinajsta in peta črka abecede, 6. s ta-

ljenjem pridobljena zmes dveh ali več kovin, 7. enočlenik v matematiki, 8. vrsta preprog, ki imajo ime po francoskem mestu Arrasu, 9. ime črke, 10. razčlenjevalec, 11. kratica za »košarkarski klub«, 12. duša umrlega po verovanju starih Slovanov, 13. knez v muslimanskih državah, 14. železova ruda, 15. gorovje vzdolž zahodne obale Burme, 16. zvezna država na jugozahodu Indije s središčem Trivandrum, 17. slovenski prosvetljenelec in praktični pisatelj (Marko) 20. odstavek, odlomek; del skladbe, 21. mlada afriška država z glavnim mestom Bamako, 23. maroški kraj, 26. del sadja v notranosti (množ.), 28. poganjek, klica, 31. umetno in naravno vlakno, 32. roparska riba iz rodu lososov, 33. tovarna lesovinskih plošč v kraju pod 67. in 37. navpično, 36. naša oblika italijanskega ženskega imena, 37. glej 67. navp., 40. celina, na kateri živimo, 41. zadnji del ustne votline, 43. avtomobilska oznaka za Novi Vinodolski, 45. znana angleška univerza v bližini Londona, 47. starorimska boginja polja in pridelkov, zaščitnica miru (Ceres), 49. pritok Kaspijskega jezera iz Kavkaza, 50. znan grad v bližini Trsta, 51. zaničljiv izraz za podeželana, 53. tovarna kovinske industrije in peči na olje iz Celja, 55. vladar Venezuele v letih 1908 do 1935 (Juan Vicente), 56. Jurčičeva povest, 57. bebec, topoglavac, 58. reka v severovzhodni Makedoniji, pritok Pčinje, 59. daljša oblika imena Lojzka, 60. presledek na stopnišču; oder, 63. deli alpinistične opreme, 65. bikoborec, 67. skupaj s 37. navpično ime največjega kraja naše občine, 69. najslabša šolska ocena, 70. človek, ki je bolj priročen z levo roko, 72. planinska ujeta, 74. odličen sodobni slikar in grafik (Božidar), 76. poldragulj, rdečkastorjavi in rumeni različek kremenca, 77. znamenje vladarske časti, 79. odličen francoski slikar, prehodnik impresionizma (Edouard), 81. zoperstavljanje, 82. kratica za »nogometni klub«, 84. ena glavnih moških oseb iz romana »Ana Karenina«, 86. starejši madžarski šahovski vlemojster, 87. rastlina vetrnica, 89. srbski satirični pripovednik (Stevan, »Pop Cira i pop Spira«), 90. pripadnik uralsko-altajske narodnostne skupine, 91. priznan umetnik, katerega dela imajo stalno vrednost, 92. garaža za vozila javnega prometa, 94. makedonski narodni ples, 96. oseba iz biblije, 100. ime dveh krajev v naši občini, 101. ime slovenske narodne junakinje Klavore, 102. medicinski izraz za vnetje sluznice, 104. žensko ime, 106. vrh z zanko na koncu za lovljenje divjih živali in živine, 107. stran, 109. oblika življenjske skupnosti v praskupnosti, 112. hudobija, nesreča, 114. mednarodna avtomobilska oznaka Argentine, 116. kemični znak za američij, 117. pismenska kratica.

ENA LOVSKA

V Ilirski Bistrici živi lovec, ki je videl zajca z dolgim repom. Zajec je imel bojda tako dolg rep kot najlepši srnjak...

»Ima rep, tisti zajec, tak rep ima... že spet sem ga videl, kako ga je potegnili v grmovje,« ve povedati lovski mož.

(Znano je namreč, da ima srnjak ponavadi tako dolg rep, kot so dolgi zobje pri domači kokoši).